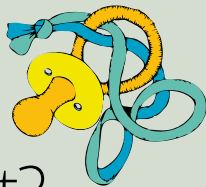

Vad är
sekundär
barnlöshet?

Sidan 9

Varför Johan
Hagman fick
en chock

Sidan 12

Ring så
lyssnar
vi!

Sidan 6

Leva vidare
i förlustens
landskap

Sidan 10

Har finländskt barn
– väntar på utvisning

Sidan 4

Ännu en präst i stiftet
lovar viga samkönade

Sidan 3

Barnen behöver våra
bekräftande blickar

Sidan 19

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Bjud hem och in i värmen!

FÖRRA HELGEN sökte sig tiotusentals finländare till kyrkogårdarna med gravljus i händerna och tändsticksasken i jackfickan. En kvart, en halvtimme max tog stunden av andakt och stillhet ute i mörkret och duggregnet. Men den var väl inprickad i programmet och bär en betydelse som allt fler värdesätter i ett hektiskt vardags- och helgliv.

Ljuständningen på alla helgons dag är folkets egen. På ett par decennier har finländarna skapat en stark ritual för äminnelse och tacksamhet. De har erövat den helt utan handbok och liturgi. Även om de tända ljusen på gravarna på inget sätt står i strid med kyrkans förkunnelse, så är den kollektiva strömmen av ljuständare en icke-orkestrerad, ”vild” företeelse. Den är folkets uttryck för sin sorg och saknad, i en folkkyrka.

JUMER också elementet av fest, glättighet och ljus – i form av ett långsamt inlänat och med vissa skavsår anpassat Halloweenfirande – slår rot, desto mer betydelse och tyngd får helgen när det också börjar handla om ett positivt lyft i höstmörkret: umgänge, glada barn, familjer, vänner. Alla helgons dag håller i själva verket på att segla upp som en av de riktigt stora helgerna. För en sekulariserad befolkning har allhelgona potential att få en större existentiell betydelse och tyngd än både jul och påsk, som bägge bottnar i kyrkans tusenåriga undervisning. Död, sorg och saknad är universella och behöver inte förkunnas eller läras ut för att kännas till.

”För en sekulariserad befolkning har allhelgona potential att få en större existentiell betydelse än både jul och påsk.”

DÄRFÖR är det anmärkningsvärt att den lutherska kyrkan inte har tagit fasta mer än så här på den frivilliga, årliga folkvandringen till deras marker. Tvärtom har det tidvis funnits en viss teologisk skepsis till seden, och i vissa kretsar rentav ett förstulet mummel om självsnickrad folketro. En del församlingar håller jour och har öppna rum för kyrkogårdsbesökare, men inte alla.

Däremot har de flesta insett att saknaden behöver en konkret plats och kommit den till mötes på kyrkogårdarna. Det är fint att det finns minnesstenar, dit de som har sina anhöriga begravna på annan ort kan söka sig för att minnas och – det gammaldags ordet – hedra någon de mist.

MEN DET kunde vara mer. Öppna huset! Bjud in minnesvandrarerna. Låt dem få komma in till det hus på vars bakgårdar de förrättat sin andakt på egen hand. Alla kyrkogårdar har inte en kyrka intill, men de flesta har något slag av utrymme.

Friheten i det hela är viktigt. Det ska gå att komma och gå som man vill. Det ska vara kort. Men det kan väl hända att den ensamma kvarten i kyrkogårdsmörkret gärna kompletteras med en kvart i kyrkan. Också den lutherska kyrkan har tagit i bruk de symboliska och ordlösa uttrycken: bönevandringar, ljuständningar, stationer, musikmeditationer. Använd dem! Behovet finns ju redan där. Varför inte låta strömmen av människor dra igenom det hem de tillhör?

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

PROFILEN: KRISTIAN ÅBACKA

”Ibland känns tron som en berg- och dalbana.”

Tar det lugnt fast tvivlen kommer

För Kristian Åbacka i Övermark är tron och församlingsengagemanget en viktig del av vardagen. Han delar tankar om att vara växthusodlare, om att cykla i lag och om livet som kristen.

TEXT OCH FOTO: JOHANNA GRANLUND

Kristian Åbacka visar runt i sina växthus på gården i Övermark. Här odlar han gurka, tomat och paprika. Han har också ett jordbruk med ungefär 20 hektar spannmålsodling. Vid sidan om arbetet med de egna odlingarna brukar han dessutom köra på entreprenad åt andra jordbrukare för att få full användning för maskinerna.

Säsongen i växthusen är slut för i år. Till skillnad från många andra växthusodlare har Kristian Åbacka ingen be-lysning i sina växthus, utan tar uppehåll i odlingen under vintermånaderna då dagarna är som kortast.

– Visst blir den totala skörden och inkomsterna lite mindre på det sättet, men så har jag heller inga utgifter för belysningen, säger han.

Numera behövs en världskarta

Många växthusodlare specialiserar sig på en eller två grödor, men i Åbackas växthus produceras alla tre av de vanligaste växthusgrödorna i Finland.

– Växthusnäringen är under hård press och de ekonomiska riskerna är stora. Därför har jag satsat på tre olika kulturer. Går det dåligt med en av dem kanske de två andra lyckas bättre.

Den ekonomiska situationen är svår i hela jordbrukssektorn. Åbacka tycker att framtiden många gånger känns osäker. Bäst trivs han med att vara od-

lare då han får plantera och se hur grödorna utvecklas.

– Alltid ska man ha något att göra, och det har man som odlare, säger han med ett skratt. Det är också en fördel att få arbeta hemma, åtminstone för det mesta. Jag kan till exempel vara med barnen på mornarna innan de åker till skolan.

Växthusnäringen i Sydösterbotten sysselsätter ett stort antal arbetskraftsinvandrare. Även Kristian Åbacka har ett par anställda i sina odlingar, just nu en från Vitryssland samt en ortsbo.

– För tjugo år sedan klarade man sig med en karta över Närpes då man skulle pricka in var de anställda kom från, men nu behöver man en världskarta. Här i Närpes har åtminstone arbetskraftsinvandrarna lyckats komma in i samhället på ett bra sätt.

På tal om den senaste tidens tillströmning av asylsökande menar Kristian Åbacka att den viktigaste faktorn för att integreringen ska lyckas är att de nyanlända lär sig språket.

– Naturligtvis skulle det vara allra bäst om alla kunde få bo i sitt hemland, men i vissa situationer är det omöjligt att stanna.

Församlingsaktiv redan som barn

Kristian Åbacka växte upp i en kristen familj och är själv troende sedan

barnsben. Han deltar i den lokala församlingens verksamhet och är dessutom medlem i Slef.

– Jag tycker att församlingsengagemanget är en stor och viktig del av livet då man är kristen, säger han.

Tillsammans med frun **Susanna** brukar Åbacka arbeta som frivillig vid Slefs lägergård Fridskär, som ligger vid havet i Nämptäs. De hjälper till både med fastighetsskötseln och med olika former av verksamhet.

– Min fru brukar säga att vi inte behöver ha någon villa, för vi har ett helt lägerområde! Jag var barn då Fridskär byggdes och jag var ofta med och hjälpte till redan på den tiden.

Åbacka beskriver sig själv som lugn och jämnmodig. Några avgörande kri-

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör

May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors

Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten

Norrmalmsgatan 21 A,
68600 Jakobstad

tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ulrika Hansson

tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
(tjänstledig)

Johan Sandberg

(Österbotten)
tfn 040 831 3599

Nicklas Storbjörk

tfn 040 831 6545

Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Emelie Wikblad

tfn 040 831 6836

Webbredaktör:

webred@kyrkpressen.fi

Layout: Malin Aho

tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab

Bank: Danske Bank

IBAN: FI34 80001301 158540

BIC: DABAFIHH

Paradbild: Sofia Torvalds

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**.

Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:

Erika Rönngård

tfn 040 831 6614,

annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:

Färg 2,05 €/spmm

Svart-vit 1,65 €/spmm

+ **Moms 24%**

Radannonser:

4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:

1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.

För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:

fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ludvig Andersson,

tfn 044 050 3020,

Jonny Åstrand,

tfn (06) 347 0608,

eller 0500 924 528,

fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:

Finland & Norden 65 €

Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

ser eller vändpunkter i det kristna livet har han inte gått igenom, men konstaterar ändå att tonårstiden var något av en brytningsperiod.

– Jag kunde ibland uppleva att det var svårt att vara ung och kristen bland icke-troende kamrater. Trots allt fortsatte jag vara med i verksamheten. Jag sjöng bland annat i Evangeliska ungas ungdomskör som numera heter Evangelicum.

Trots avsaknaden av stora kriser räknar Åbacka med både uppförs- och nedförsbackar i vardagen som troende.

– Ibland känns tron som en berg- och dalbana. Då och då kommer tider av tvivel, men då försöker jag bara ta det lugnt och förtrösta på ordet. Så småningom vänder det och går uppåt igen.

KRISTIAN ÅBACKA från Övermark odlar tomat, gurka och paprika i sina växthus. Framtiden i branschen känns ofta osäker, men en fördel med att arbeta hemma på gården är flexibla arbetstider som gör att Åbacka till exempel vara med barnen på mornarna innan de ska till skolan.

Ibland märker Åbacka tecken på Guds ledning. En gång skulle han, som enligt egen utsago inte är någon talare, hålla ett vittnesbörd på en samling.

– Jag funderade mycket på vad jag skulle tala om och bad över det. En natt kom ett bibelord till mig: "Sök först Guds rike och hans rättfärdighet ...". Nästa morgon då jag öppnade min andaktsbok var just det bibelstället tema för dagens andakt. Det här talade starkt till mig, och innehållet i vittnesbördet var givet.

Tillsammans på cykel

Cykling är ett av Kristian Åbackas största fritidsintressen. Tillsammans med det lokala laget Tomato Team brukar han ge sig ut på de sydöster-

bottniska landsvägarna.

– Allt började för ungefär tio år sedan då jag blev medlockad av en odlarkollega. Han hade bytt upp sig till en bättre cykel och jag tog över hans gamla, minns Åbacka.

Åbacka brukar delta i den årligen återkommande Botniacyklingen. Dessutom har han tillsammans med laget cyklat den ungefär 300 kilometer långa Vätternrundan i Sverige flera gånger. Vätternrundan brukar för Åbackas del ta cirka tio timmar från start till målgång.

– Man orkar cykla så länge tack vare gänget. Vi kör i lag, håller ihop och siktar inte på några individuella prestationer. Gemenskapen är det viktigaste.

KRISTIAN ÅBACKA

BOR: I ÖVERMARK, NÄRPES.

FAMILJ: FRUN SUSANNA OCH TRE BARN I SKOLÅLDERN.

GÖR: ODLAR GURKA, TOMAT OCH PAPRIKA I VÄXTHUS, DESSUTOM SPANNMÅLSODLARE.

GILLAR: LANDSVÄGSCYKLING OCH FÖRSAMLINGSENGAGEMANG.

Cederberg fjärde prästen i Borgå stift som viger samkönade par

VIGSEL. Prästen Trygve Cederberg från Jakobstad säljar sig nu till de präster som är redo att viga samkönade par.

– Jag är prästvigd, det är kyrkan som gett mig det här ämbetet. Så jag borde följa deras linje. Men jag måste följa mitt samvete. Jag kunde vänta med ett beslut, men de homosexuellas liv kan inte vänta på

det, säger han i en intervju för Österbottens Tidning.

Trygve Cederberg jobbar som lärare i Oxhamns skola och Jakobstads gymnasium. Det är tretton år sedan han senast jobbat inom kyrkan. Han är den första prästen i Österbotten som meddelar att han viger samkönade par. På listan "Sateenkaaripapit" finns sedan tidigare **Christer Åberg** och **Karl**

af Hällström från Östnyland och **Peter Nynäs** från Åbo.

Av dem är af Hällström den enda som jobbar i en församling.

I intervjun för ÖT säger Cederberg att han tror att kyrkan kommer att utvecklas åt det hållet att samkönade par kommer att få kyrklig vigsel. Men han tror att det kan ta mer än tio år innan kyrkomötet fattar ett

sådant beslut, därför krävs civil olydnad nu. Han förväntar sig mothugg från den konservativa sidan.

– Då får de väl vara arga då. Det blir alltid motstånd när man börjar tolka Bibeln på ett nytt sätt, så var det också i frågan om slavefri och kvinnans jämställdhet med mannen, säger Cederberg till ÖT.

■ SOFIA TORVALDS

TRYGVE CEDERBERG är prästvigd, men jobbar som lärare i Jakobstad. FOTO: ARKIV/JOHAN SANDBERG

Kristen afghan med barn i Finland

FLYKTINGAR. En kristen afghansk konvertit sitter som bäst i polisförvar i Krämertskog i Helsingfors i väntan på utvisning till Afghanistan. 26-åringen är medlem av Filadelfia-församlingen i Närpes och har en dotter i Finland.

TEXT: JOHAN SANDBERG

Han kallas **Ahmad** av sina vänner. Han har en dotter i Finland, talar finska, studerar till VVS-ingenjör vid Vaasan Ammattikorkeakoulu och kör däremellan taxi i Helsingfors. Han har också konverterat till den kristna tron.

– Han kom hit som en 17-årig kille och han har kämpat för att ta sig fram. Han har visat att han integrerats. Ändå blir han avskuren från det Finland som investerat i hans utbildning och dit han betalat skatt. Han har visat att han kan försörja sig. Alla de rättigheter som vi ser som självklara här i Finland har tagits ifrån honom. Jag tycker det är inhumant, säger **Edvard Holmberg**, pastor i pingstförsamlingen Filadelfia i Närpes.

Ahmad har suttit i polisförvar i två veckor.

– Ingen vet när han blir utvisad. Men jag har kontakt med honom där han är, säger Holmberg.

Ahmad har lämnat in en ny asylansökan och dessutom har hans jurist vänt sig till Europadomstolen för humanitära ärenden.

– Han har inte gett upp, säger Holmberg. Han har sin grundtrygghet i Gud och känner att han inte är ensam. Han räknar med att Gud har kontroll över situationen.

Församlingens förböner uppmuntrar honom. Också en församling i Sverige ger honom sitt bönestöd.

– Det råder en förstämning inom församlingen. Det är en god vän som drabbas.

På söndagen samlade församlingen in en namnlista som stöd för Ahmad. Femtio personer skrev på listan som ska sändas till hans jurist och bifogas hans nya asylansökan.

Holmberg har också skrivit ett brev till justitieminister **Antti Häkkänen** (Saml) om hur Ahmad behandlas i Finland.

– Jag kände att jag måste reagera på något vis. Vi har hört så många historier om hur flyktingar behandlats att vi börjar bli avtrubbade.

Har barn i Finland

Innan Ahmad blev döpt var han gift med en finländare och de fick ett barn tillsammans. Äktenskapet slutade i skilsmässa redan 2013. På grund av familjebanden beviljades han uppehållstillstånd för fem år 2012. Det här uppehållstillståndet har nu gått ut.

AHMAD BESÖKER Filadelfia så ofta han bara kan. Här omges han av två vänner som redan har uppehållstillstånd i Finland. De hör till teamet av volontärer som deltar i församlingens verksamhet för asylsökande. FOTO: EDVARD HOLMBERG

– Mamman fick omvårdnaden av barnet men domstolen gav Ahmad rätt att träffa sin dotter två gånger i månaden. Det här har förhållsvis. Det har ibland gått åtta månader mellan träffarna. Det har varit jobbigt för honom att hans rättighet att få träffa barnet inte respekterats.

Ahmad lämnade sin familj och hemby som 15-åring och kom till kom till Finland två år senare, hösten 2009. På flyktingförläggningen i Vasa kom han i kontakt med en av Filadelfiaförsamlingens medarbetare.

– För tre år sedan tog han kontakt och ville bli döpt. Han blev döpt eftersom jag litar på vår medarbetare som undervisat honom under åren, säger Holmberg.

Holmberg har vittnat i hovrätten om

att Ahmad sedan dopet varit aktiv medlem av Filadelfiaförsamlingen i Närpes. Han har besökt den så ofta han kunnat och har många vänner bland församlingsmedlemmarna.

– Hovrätten tvivlade inte på att han konverterat till den kristna tron. Men de hänvisade till andra omständigheter.

Holmberg ser inte att Ahmad har någon framtid i Afghanistan. Han hör till ett minoritetsfolk och han är kristen.

– Han blir totalt utfrusen. Det är inte bara hans familj som vet att han konverterat utan hela byn. Han kan inte återvända dit utan han måste försöka ta sig någon annanstans. Och vart han än tar vägen så kommer han att bli ombedd att följa med till moskén. Han är rädd för sitt liv.

Holmberg hänvisar också till Am-

nesty International som sagt att ingen borde sändas tillbaka till Afghanistan.

Enligt överenskommelse mellan Migri och Ekumeniska rådet kan församlingar och pastorer uttala sig om den asylsökandes församlingsaktivitet. Det har också Holmberg gjort.

– Men Migri verkar ta lättvindigt på intyget. Det betyder att de inte tror på oss som levt med de asylsökande som församlingsmedlemmar i flera år. Istället bedömer de tron i en intervju situation där den sökande är nervös och assisterad av en tolk som nödvändigtvis inte har vokabulär för alla ord.

Holmberg understryker att han inte döper någon lättvindigt.

– Jag har sagt nej till flera som velat ha ett dopintyg. Vi undervisar och döper bara dem som menar allvar med sin

FÄLLANDE BESLUT

Iltalehti spred falsk nyhet

Opinionsnämnden för massmedier har kommit med ett fällande beslut gällande en webbnhet i tidningen Iltalehti. Tidningen skrev om en pastor som blivit uppäten av krokodiler efter att ha försökt

gå på vattnet. Nyheten byggde på en påhittad historia som cirkulerat på nätet. Tidningen korrigerade inte nyheten, utan plockade så småningom bort den från sin webbsida.

Den person som gjorde en anmälan till Opinionsnämnden för massmedier ansåg att nyheten "ma-

tar folks uppfattning om hur dumma och godtrogna kristna är, och får därmed en viss grupp människor att framstå i dåligt ljus". Nyheten följdes av en webbdiskussion där de som kommenterade konstaterade att de fått ännu ett bevis för hur dumma troende är.

NYKARLEBY SAMARBETSFÖRHANDLINGAR

Kanslier kan stängas

Nykarleby församling har inlett samarbetsförhandlingar som berör kanslifunktionerna och församlingens tre kanslister, skriver Österbottens Tidning. Orsaken är att församlingen måste spara 70 000

euro nästa år eftersom man förlorat på reformen där den tidigare samfundsskatten ersatts av annat statsstöd.

Kyrkoherde **Lars-Johan Sandvik** säger till ÖT att han räknar med att kanslifunktionerna i Jeppo och Munsala stängs. Församlingsmedlemmarna ska

fortsättningsvis få träffa prästen på kansliet, men ämbetsbetygen och släktutredningarna kommer att göras på kansliet i centrum.

Bortsett från en kanorstjänst har inga egentliga personalminskningar gjorts sedan Nykarleby, Munsala och Jeppo församling blev en 2013.

ska utvisas

”Vårt samhälle eller rättssystem tillmåtar inte religionen den betydelse den har i människors liv.”
Edvard Holmberg

tro. Gör vi inte det sjunker vi under nivå för en fungerande kyrka.

Han påpekar att man inte byter religion som man byter skjorta. Det borde också myndigheterna inse.

– Jag tycker inte vårt samhälle eller rättssystem tillmåtar religionen den betydelse den har i människors liv. Man borde också kunna ta de negativa förtecken som finns, till exempel hedersmord, i beaktande.

Holmberg vet om fall i både Närpes och Kristinestad där konverter utvisats.

– Men jag vet också om fall där konverteringen haft betydelse för ett omprövat asylbeslut. Och om fall där utvisningen stoppats på väg till flyget. Utvisningen kan stoppas av domstolsbeslut.

KAJ REGERAR – också på Höstdagarna, där ungdomar från humorgruppens hemtrakter använde den på sitt sätt.
FOTO: ELISABET WIKSTRÖM

Talkoandan bär Höstdagarna

UNGA. Ljuständning och mässa varvas med kreativa och sportiga verkstäder. Höstdagarna är kristen gemenskap med låg tröskel och högt engagemang.

TEXT: EMELIE WIKBLAD

Under allhelgonahelgen intogs Toijala i Tammerfors-trakten av ungefär 400 ungdomar från Svenskfinlands församlingar. Höstdagarna är en ungdomssamling med 67 år på nacken, som görs av unga för unga.

– Jag har inte upplevt en likadan talkoanda någon annanstans, säger **Patricia Högnabba**, förbundssekreterare för Förbundet Kristen Skolungdom som är arrangör för Höstdagarna.

Hon vill lyfta fram det trettiotal frivilliga som var engagerade för att ställa i ordning, leda verkstäder och program och städa undan när deltagarna åkt hem på söndagen.

Arrangörerna har fått positiv respons på årets Höstdagsprogram. De mest uppskattade programpunkter-

ÅRETS HÖSTDAGSPROGRAM, med föreläsning av Jonas Helgesson, konsert, kreativa och sportiga inslag, uppskattades av deltagarna. FOTO: ELISABET WIKSTRÖM, LINDA LESKINEN

na var föreläsaren **Jonas Helgesson**, känd svensk inspiratör och författare som berättar om hur det är att leva med en CP-skada – och kvällskonserten HD Onstage som producerades av ungdomarna själva.

Temat SALT – från Jesus ord “Ni är jordens salt” – syntes i talen och andakterna. Deltagarna fick fundera på vad som är saltet i deras liv och hur de kan vara salt för andra.

Värdefullt att mötas

– För tillfället är Höstdagarnas roll att vara en kristen

samling med låg tröskel, säger **Patricia Högnabba**.

Det är en plats som är öppen också för dem som inte varit församlingsaktiva så länge. För många kan Höstdagarna vara den första kontakten med andra delar av stiftet.

– Det är värdefullt att få möta ungdomar från andra församlingar och lära sig att det finns olika sätt att vara kristen och vara församling.

Högnabba tror att det som gör evenemanget livskraftigt är att det är så många som jobbar för det, från talko-

arbetarna till församlingarnas ungdomsledare. Det lägger grunden för stämningen och ger Höstdagarna synlighet i stiftet.

I samband med Höstdagarna hålls även Förbundet Kristen Skolungdoms höstmöte. De senaste åren har alla som varit intresserade fått plats i FKS styrelse – men i år ställde så många upp att det ordnades val och det engagerade Höstdagsdeltagarna.

– I år hade vi jättemånga unga med på höstmötet, säger Högnabba.

ÄRKEBISKOPSVÄL KANDIDATER

Kantola nu nominerad

Ilkka Kantola är den tredje officiella kandidaten i ärkebiskopsvalet. Hans valmansförening lämnade in valhandlingarna till domkapitlet i Åbo ärkestift förra veckan.

Tidigare har teolo-

gie doktorn **Heli Inkinen** och biskopen i Borgå stift **Björn Vikström** nominerats i valet.

Ilkka Kantola är riksdagsledamot för SDP och teologie doktor. Han var biskop i Åbo ärkestift 1998–2005.

Också biskopen i Esbo stift, **Tapio Luoma**, och

Ville Auvinen, missionsledare för Sley, har meddelat att de ställer upp i valet, men de har inte lämnat in sina valhandlingar än.

Första omgången i ärkebiskopsvalet går av stapeln den 8 februari 2018. Ärkebiskop **Kari Mäkinen** går i pension i juni 2018.

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER

BILLIGASTE!

LEVERANS GENAST!

NORDIC sale

Granvägen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

Kom med på vår testamentskväll!

Finska Missionssällskapets testamentskväll
16.11 kl 18 i sällskapets verksamhetshus,
Observatoriegatan 18, Helsingfors.
Vår jurist svarar på frågor. Välkomna!

Anmäl dig senast 13.11 till:
fms@finskamissionssallskapet.fi
020 7127 266

Hjälpen finns ett nummer bort

HJÄLP. Bara ett telefonnummer eller några klick bort; genom samtalstjänsten vill kyrkan vara tillgänglig för den som behöver prata och tar samtidigt pulsen på samhället. Relationer och ensamhet är vanliga samtalsämnen.

TEXT OCH FOTO: EMELIE WIKBLAD

– Man kunde säga att samtalstjänsten är kyrkans själavårdsportal. Vårt mål är att möta och finnas till för våra medmänniskor, säger **Mikaela Steffansson** som är ny verksamhetsledare för Kyrkans samtalstjänst.

När församlingarnas kanslier stänger sina dörrar på eftermiddagen ska kyrkan ändå finnas där för den som behöver någon att prata med. Samtalstjänsten går att kontakta via fyra olika kanaler: telefon, nättjänsten, chatten och fysiska brev. Telefon är det vanligaste sättet att ta kontakt. Den svenska samtalstjänsten tar emot ungefär 1 500 telefonsamtal per år.

– Vi finns inte bara till för församlingsmedlemmar, vi finns till för alla, betonar Steffansson.

I chatten svarar ofta kyrkans anställda, men telefonjouren utnyttjar frivilliga krafter. I huvudstadsregionen är ungefär 50 frivilliga engagerade och ungefär lika många finns i Österbotten. För den enskilda frivilliga kräver uppdraget ungefär två till tre kvällar per termin.

Alla frivilliga har gått en obligatorisk utbildning. Där diskuteras vanliga problem som kan komma upp i samtalen: psykisk ohälsa, missbruk, kriser och sorg. De får lära sig hur de bäst bemöter människor i olika livssituationer och vikten av att lyssna utan att lägga in för mycket av sina egna åsikter. Den själavårdande, andliga biten finns också med.

– Samtalet sker på uppringarens villkor, det är absolut inte så att vi tvingar på någon en tro. Men vi vill också finnas till för människor som vill prata om andliga frågor.

Vad vill människor oftast prata om?

– Överlägset vanligast är relationer. Efter det kommer ensamhet. Fastän det inte skulle vara just det tema som människor tar upp så tror jag det ändå kan vara en orsak till att de ringer – vi finns till för den som vill ha någon att prata med, säger Mikaela Steffansson.

Välbehövande, hur människor mår och har det i sina liv, är också vanliga samtalsämnen. Ibland kommer frågor om tro och existentiella funderingar på tal.

– På något vis tänker jag att samtalstjänsten kan ta pulsen på samhället. De samtal som när oss lyfter fram frågor som kanske inte annars skulle komma fram, som det är svårt att ta upp i sitt vardagsliv. Och ensamhet är ett stort problem i vårt samhälle just nu.

För den som är deprimerad eller har det kaotiskt i sitt liv kan det också vara ett tungt arbete i sig att hitta den hjälp man behöver, att navigera bland vårdköer. Till samtalstjänsten slår du bara ett nummer eller klickar dig in på chatten och så finns där någon du kan prata med.

– Det är inte terapi vi ger, men ändå en form av stöd.

Samtalstjänsten följer nationella och internationella etiska principer och normer för telefonhjälpstjänst. De är också förberedda på att ge råd, kontaktuppgifter och visa riktning vidare om någon behöver mer långvarig hjälp. Gäller samtalet relationerna och familjen kan de till exempel hänvisa till kyr-

MIKAELA STEFFANSSON är ny verksamhetsledare för Kyrkans samtalstjänst. Hon vill utrusta människor och skapa förutsättningar för goda möten.

kans egen familjerådgivning.

Steffansson vill gärna uppmuntra också den som är tveksam att ta kontakt. Hon påminner om att de frivilliga har tystnadsplikt, att inga nummer sparas och ingen information skrivs ner från samtalen.

– Har du en gång ringt eller besökt chatten tror jag också att det sänker tröskeln för att ta kontakt på nytt. Det behöver inte handla om stora problem, om du känner ett behov av att prata med någon är det bara att ta kontakt.

KYRKANS SAMTALSTJÄNST

- **Telefonjouren** har öppet varje kväll klockan 20–23. Telefonnummer 0400 22 11 90.
- **Chatten** är öppen måndag till torsdag 18–20 på adressen www.samtalstjanst.fi
- **Via nättjouren** går det att skicka meddelanden dygnet runt, den tjänsten öppnas 18 december.
- **Brev kan** skickas till adressen Församlingarnas brevjour, PB 210, 00131 Helsingfors.

Frivilligarbetet värdefullt

– Mitt jobb just nu handlar mycket om att skapa förutsättningar för goda möten, säger Mikaela Steffansson. Den som tar kontakt med samtalstjänsten ska känna att den blir bemött på ett bra sätt. För att det ska hända måste de frivilliga få utbildning, det måste finnas strukturer för det arbete de gör och de måste få stöd och handledning.

Steffansson arbetar deltid som samtalstjänstens verksamhetsledare sedan början av hösten. Jobbet kändes som en bra kombination för henne: Hon har studerat psykologi i Åbo, med biämnet praktisk teologi där hon fokuserade mycket på själavård. Därefter följde teologistudier i Helsingfors, som hon nu avslutar vid sidan av jobbet.

Samtalstjänsten har tre andra verksamhetsledare stationerade i Österbotten, men de gör jobbet vid sidan av sina andra arbetsuppgifter.

– På finska sidan sköts kyrkans samtalshjälp främst av anställda, diakoner eller präster, men på svenska har vi jät-

temånga frivilliga. Det tycker jag är värdefullt. I framtiden kommer församlingarna vara tvungna att förlita sig mer på frivilligarbete.

Många frivilliga har varit med länge. Steffansson tror det här är den typ av uppdrag som snabbt blir en hjärtesak för den som börjat med det. På våren hoppas hon kunna ordna en utbildning för nya jourhavande frivilliga.

– Mitt mål är också att vi skulle ordna regelbundna fortbildningsträffar, utöver grundutbildningen.

Församlingarna i regionen har kontaktpersoner för de frivilliga. I församlingsgrupperna ordnas också handledning, de frivilliga träffas regelbundet och får möjlighet att prata om upplevelser och tankar som samtalen väckt.

– Min vision är att vi ännu mer kunde fundera på utbildning och på hur vi kan utrusta församlingsmedlemmar för att ge varandra själavård. Jag tror att själavården är jätteviktig för kyrkan, men att den hamnar lite i skymundan ibland.

ETT SPONTANT experiment med restingredienser kan bli ett lyckat kakrecept.

Restkakan blev en bröllopstårta

ÄTA TILLSAMMANS.

Det är spännande att se vilka bakverk man kan få till av diverse ingredienser som måste användas upp.

TEXT: **BIANCA HOLMBERG**
FOTO: **ERIKA LINDSTRÖM**

I somras var jag kaféansvarig på Kyrkans Ungdoms läger i Pieksämäki. En av de sista dagarna började jag kolla vilka bakkingsingredienser jag hade kvar och det visade sig bland annat vara ett antal citroner, smör, glutenfritt mjöl, ett paket färskost och en skvätt grädda. Däremot inga ägg. Jag ville inte handla mer, så jag började googla "kladdkaka utan ägg", "citronkladdkaka" och liknande ord och fraser. Det slutade med ett vilt experimenterande som resulterade i en

gluten- och äggfri kladdkaka med smak av citron både i smeten och i glasyren.

Jag brydde mig inte om att skriva ner ingredienserna och mängderna som fanns i min konstifika blandning, för jag tänkte att kakan skulle förbli en spontan engångshändelse. Men man vet aldrig vad man ställer till med när man experimenterar, för några månader senare fick jag en förfrågan om jag kunde baka samma kaka till ett bröllop.

Jag fick experimentera igen och försöka åstadkomma samma blandning en gång till. Jag var mycket glad när den blivande bruden provsmakade och konstaterade att jag hade lyckats. Från och med nu hoppas jag att jag har lärt mig att skriva upp också till synes konstiga recept som jag spontant upptäcker.

CITRONKLADDKAKA MED FÄRSKOSTGLASYR

- 150 g smör
- 0,75 dl rypsolja
- 2 dl socker
- 1,5 tsk vaniljsocker
- 1 krm salt
- 4,5 dl glutenfritt mjöl
- saft och skal av 1-2 citroner

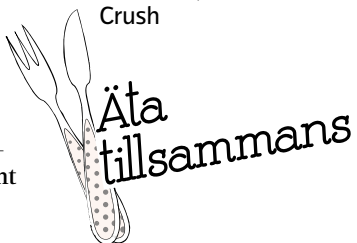
GLASYR

- 200 g färskost
- 2 dl grädda
- 2-3 msk florsocker
- skal från 2 citroner och saft från ca 1/2, beroende på hur syrlig man vill ha den
- ev. 100 gram smält vit-choklad
- strössel, t.ex. Marianne Crush

• Smält smöret. Blanda sockret, vaniljsockret, saltet och mjölet. Blanda i smöret, oljan och saften och skalet från citronerna. Blanda smeten ordentligt, vid behov med en handvisp.

• Häll smeten i en smord form med löstagar kant, cirka 20 cm i diameter. Grädda kakan i mitten av ugnen i 175 grader i cirka 20 minuter.

• Vispa färskosten krämig. Häll i grädden och vispa glasyren fast. Vispa till slut i florsockret, citronsaften, citronskalet och eventuellt den smälta vitchokladen. Bred glasyren över kakan när den har svalnat helt. Strö över strössel.

PÅ TVÄREN ULRIKA HANSSON

Det här behöver en räddhågsen som jag

Jag står lite trött och avvisande och gräver i min väska på busshållplatsen en morgon. "Ursäkta", säger tonårspojken, "om du väntar på 41:an så tror jag den gick nyss." "Tusen tack",

säger jag, tar en annan hållplats och kommer i tid.

En pappa och hans dotter stiger på spårvagnen. Han håller varsamt ett skört och fladdrigt konstverk av vitt kopieringspapper, uppennbart hennes alster. Det blåser cirka tio sekundmeter den dagen. Han är kanske

lite besvärad, men mest ser han road och stolt ut.

Jag sitter på hållplatsen och väntar på spårvagnen. Dagen har varit lång. En man med utländsk bakgrund kommer gående och slår sig ner med en suck och ett leende. "Long day!", konstaterar vi. Skönt att få

sitta ner, säger vi. Sedan säger vi inte så mycket mer för det behövs inte. Solen värmer våra trötta fötter och jag beundrar hans vackra skor i brunt läder.

"Gruppkram!", beordrar trearingen på morgonen. Så där står vi, fyra stressade i en otymplig kramklump och

blir mjuka i axlarna innan vi rusar vidare.

En ung man står vid dörren i spårvagnen och lyser plötsligt upp. Han vinkar till en vän som går på trottoaren utanför med en cigarett i mungipan. Vännen lyfter ivrigt handen tillbaka. Jag ser på mannen vid spår-

vagnsdörren när vi åker vidare. Leendet och värmen i hans ögon dröjer sig kvar länge den där vanliga onsdagsmorgonen.

I en värld som ofta skrämmer mig går sådana här ögonblick som infraröda strålar genom tillvaron. De värmer och de lugnar.

Finlands Lucia RÖSTA & DELTA

RÖSTA VIA WEBBEN

www.lucia.fi

eller skanna QR-koden →

RÖSTA PER SMS

Skriv meddelandet enligt följande:

Nyckelord

Ditt namn

10e lucia x Kalle Karlsson

Din donation,
5, 10 eller 20 €

Kandidatens
nummer

... och skicka det
till numret **17240**.

RÖSTA MED RÖSTSEDEL

JAG RÖSTAR PÅ KANDIDAT NR _____

Mitt namn _____

Min adress _____

Jag bidrar med _____ € (minimi 1 euro/röst)

Jag sänder mitt bidrag via

Aktia FI12 4055 1120 0450 79

Nordea FI64 1562 3000 1093 32

Danske Bank FI74 8000 1870 8920 73

Sänd röstsedeln per post till:

Folkhälsan/Lucia, Topeliusgatan 20, 00250 Helsingfors.

Du kan lämna ditt bidrag och din röstsedel i Folkhälsans hus och i Luckorna.

Luciainsamlingen 2017 stöder utsatta barnfamiljer

Din röst och ditt bidrag ska vara hos Folkhälsan 29.11.2017 före kl. 24.00.

De uppgifter som lämnats i samband med inbetalning och omröstning behandlas konfidentiellt och förstörs när insamlingen avslutats 31.1.2018. Från sms-bidraget avdras skatter och operatörsavgifter. Insamlingstillståndet POL-2015-13662 har beviljats av Polisstyrelsen.

Andreaskyrkan HÖGBERGSGATAN 22

Fre 17.11 k 18 **ISRAEL I FOKUS** med sång av **FURAHAKÖREN** och tal av **TOMAS SANDELL**.
www.andreaskyrkan.fi

Förbered dig för flunssatiden!

KELASIN Zink Sugtablett

Dubbelt bättre stöd för motståndskraften

- Sugtablett har en direkt verkan i mun och svalg
- Utmärkt absorption - lång verkan.

Dosering: 1 tablett 3 ggr per dag i en vecka. 1 tablett innehåller 10 mg aminosyrakelaterad zink.

I hälsokostaffärer och på apotek

Valioravinto 1960

www.valioravinto.fi

www.kyrkpressen.fi

Indigo Music presenterar...

Årets stora Julkonsert 2017

Philip Järvenpää
Ami Aspelund
Jonas Näslund
Heléne Nyberg
Benny Törnroos

THOMAS ENROTHS ORKESTER

TURNÉ ÅRETS STORA JULKONSERT 2017

Må.27.11 Malax Åminne Folkpark kl 19.00
 To. 30.11 Korsholm Kulturhuset kl 19.00
 To. 7.12 Borgå Grand kl 19.00 **Slutsåld**
 Fr. 8.12 Hangö Brankis kl 14.00
 Fr. 8.12 Ekenäs Kyrka kl 19.00
 Lö. 9.12 Ingå Hembygdsgården kl 19.00
 Sö. 10.12 Pargas Stadshusets Fullmäktigesal kl 14.00
 Sö. 10.12 Kimito Villa Lande kl 19.00
 To. 14.12 Närpes Frans Henriksson Salen kl 19.00
 Fr. 15.12 Vörå Folkhälsan Norrvalla kl 19.00
 Lö. 16.12 Liljendal Liljendalgården kl 19.00
 Sö. 17.12 Mariehamn Alandica Kultur o Kongress kl 19.00

Förköp: Studioticket, NetTicket, Luckorna, Kungsbokhandeln, Tias Bok, Norrvalla Folkhälsan, Alandica Kultur och Kongress.

Priser samt expeditions avgifter hör med din lokala biljett-säljare eller vald nätbutik.

Biljetterna är redan släppta, skaffa din genast. Välkommen.

Bel Canto
 kammarkören
 kamarkuoro
 chamber choir

För att stimulera och entusiasmera skapandet av ny högklassig körmusik och därmed berika repertoaren utlyser Kammarkören Bel Canto en

Kompositionstävling

bland finländska tonsättare. Kammarkören Bel Canto och dess förening "Kammarkörföreningen Bel Canto Jakobstad r.f." står som initiativtagare och arrangerar för kompositionstävlingen. Kompositionstävlingen är öppen för finländska medborgare eller för i Finland stadigvarande bosatta tonsättare.

www.bcanto.com

NÄR NI BYGGER ELLER RENOVERAR

Byggnadsmaterial JÄRN-RAUTA
 förmånligt från oss! **KULLA**

66800 Oravais, tfn 06 3575800

MIRKA

Inhemsk kvalitetsprodukter.
 Från en generation till nästa.

MADEBYFINLAND www.mirka.fi

Försäkringsbolaget, för allt du bryr dig om

Har du något som är extra viktigt och speciellt för dig? Tillsammans fixar vi den bästa försäkringslösningen. Ta kontakt. Ring 010 80 81 80* eller kom på besök. Du hittar vårt närmaste kontor på adressen folksam.fi

Folksam

*För den från lördag 0,35 örens försäkring + 3,20 örens mån. från medlemsbeträffan. 0,35 örens försäkring + 10,20 örens mån.

Din Hjälp AB
 Sinun Apusi Oy

Våra tjänster:

- * VÅRD OCH OMSORG
- * HEMSJUKVÅRD
- * AVLASTNING FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDARE
- * PALLIATIV VÅRD
- * KONSULTTJÄNSTER

Kom ihåg hushålls-avdraget -50%
TA KONTAKT!

Vi finns tillgängliga veckans alla dagar!
 Mikaela Wikman
 050 3482 890
 Sofia Ek
 040 5422 283

- * Armaturer * ELbatterier
- * Övrigt elinstallationsmaterial direkt från vårt lager
- * Elinstallationer *

OY KONTAKTOR AB

Mjölnergatan 26B
 65100 Vasa
 tel. 3177 900

Hoppet är ett gult väntrum

LÄNGTAN. Om hoppet har en färg är det den smutsgula färgen som finns i väntrum. Blek, vag, inget att vila i utan att trampa oroligt i. Ingen annanstans är hoppet så starkt som i ett väntrum. Jo, i ett annat sammanhang är hoppet lika starkt. Då man försöker få barn.

TEXT: KARIN ERLANDSSON FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

DET VAR en lättnad att höra att det finns ett ord för det vi upplever: sekundär barnlöshet. Vi har två barn, och har sedan hösten 2010 försökt få ett tredje. Först lite halvengagerat, sedan alltmer målmedvetet, för att slutligen inse att det inte blir ett tredje biologiskt barn.

Nej, vi är inte nöjda. Våra barn är fantastiska men ja, vi vill ha fler. Runt vårt köksbord saknas det en person, i vår famn ryms det en till. Inte bara ryms, där finns ett barn som ännu inte har satt sig. Saknaden är fysisk. Aldrig tar ett tomrum så stort plats som då barnet inte finns.

Jag har funderat mycket på det sekundära, att vi redan har barn, att jag firar morsdag. Då man längtar efter barn är det en mycket stor skillnad mellan att redan fira morsdag och att inte göra det. Den skillnaden är jag ödmjuk för. Utgångspunkten är olika, men längtan, i den mån längtan kan mätas, är lika drivande.

Och vad ska man göra då längtan är så stark att den river och sliter i en? Ja, då fortsätter man hoppas.

Då inleder man en adoptionsprocess.

LÄNGTAN ÄR en märklig sak.

Den är så stark som drivkraft, den kan få en att göra och stå ut med vad som helst.

Eller är det hoppet som är en märklig sak? Hur det vägrar ge upp. Tro förstår jag, kärlek känner jag väl till, men hopp? Jag har aldrig tyckt att hoppet passar ihop med de andra.

Hur jag än vänder och vrider vill jag bara ha möjlighet till hopp om jag garanteras ett lycklig slut. Om slutet är skräp vill jag så fort som möjligt sluta hoppas. Samtidigt är hopp något jag inte kan bestämma över, det är närmast en naturkraft, en överlevnadsinstinkt.

Hoppet får mig att arbeta för att längtan ska uppfyllas.

EN ADOPTIONSPROCESS innebär i korthet det här (och nu menar jag verkligen i korthet, det är en hittills två-årig och ännu icke avslutat procedur jag sammanfattar):

Man ringer till en utredare, i vårt fall Rädda barnen i Helsingfors.

Under fem till tio möten under cirka 1,5 år träffar man utredaren och blir intervjuad. Träffarna har teman som släkt, barnuppfostran och förluster. Barnen blir också intervjuade. Varje träff är en övning i sundhet och prydning, då man vill ha ett barn tar man fram sin trevligaste personlighet.

Utredaren skriver en rapport som skickas till Valvira. Till rapporten ska intyg om arbetssituation och hälsotillstånd bifogas. För det mesta begär Valvira ytterligare någon mindre utredning. Sen blir man godkänd eller inte. Vi blev godkända. (Bakom den sista meningen ligger tiotals orosnätter och öoner av hopp.)

UTAN VALVIRAS godkännande för internationell adoption får man inte adoptera.

Med godkännandet i handen inleds nästa steg. Man ska välja land. Vi valde Filippinerna.

Varje land har olika krav på intyg för att i sin tur godkänna oss. Filippinerna kräver 21 olika intyg, flera av dem enskilt för min man och mig.

Arbetsgivaren ska intyga att vi är goda arbetstagare, polisen ska intyga att vi är hederliga, kyrkoherden ska intyga att vi är kristna, vänner ska intyga att vi är underbara, psykologer ska intyga att vi är stabila och läkare ska intyga att vi är friska.

Dessutom ska tio fotografier bifogas på hur lycklig vår familj är. Hur visar man det på bild? Långklämning med stövlar under på altanen, friska kinder på skogsvandring framför prydningbusken och lässtunder med slips i soffan. Kraven är förbryllande, men det är bara att haka på. Ge det som begärs, för allt går bara man längtar tillräckligt mycket.

Jag fasade för det här skedet i processen, men det visade sig vara det roligaste (hittills). Att hoppas på byråkrati är vedervärdigt, men att själv få arbeta i hoppets tjänst, är befriande.

ATT ADOPTERA är en tung process, men det är för barnets skull vi blir utredda. Vi måste hålla, vi måste vara stabila, givarlandet måste på alla sätt garantera att barnet inte ska utsättas för ytterligare en separation.

Vi är de vuxna i den här processen, min man och jag. Vi ska klara av det, för att barnet ska få vara barn när det kommer till oss.

Hur tungt det faktiskt är insåg vi i

våras. Det godkännande som skulle ta tre månader att få tog sex. Extra intyg krävdes, och det var under den här perioden jag började hata hoppet.

Det är hoppet som resulterat i så mycket stress att håret frasade sönder, det är hoppet som fick mig att vakna med panikkänsla, det är hoppet som gjorde att vi till sist knappt orkade se varandra.

Utän hopp hade vi börjat sörja, och hur skrämmande sorgen än kan te sig, är den mer fast i konturerna än hopp.

Frågan är förstas den här: hade vi hellre velat ha ett negativt besked i januari, än det positiva vi fick i juli? Nej förstas inte. Jag väljer alla dagar ett positivt besked framom ett negativt, även om det innebär ett halvt år av förtärande hopp.

Men fy farao alltså.

Det var vidrigt.

En dag i juli förvandlades "om" till "när". För oss är det den största skillnaden i världen.

VÅRA 21 INTYG, notariserade och översatta, ligger just nu på ett kontor i Manila. (Vi har googlat kontoret och sett det på bild i gatuöversikten.)

En dag kommer en socialarbetare att ta upp vår pärm och kombinera ihop oss med ett barn. Det kan ta två år, det tar i värsta fall längre.

Vi fortsätter längta, och hoppet, det drivande och djupa, krossar och bär.

Karin Erlandsson skriver regelbundet i KP om hur man får och upprätthåller en tro som håller trots vardagens slitningar.

ISTANBUL. Pia Ingström skrev en bok om de grekiska, armeniska och judiska minoriteterna i favoritstaden Istanbul. Det blev en berättelse om förlusten av språk, identitet och tradition. Under arbetets gång märkte hon att minoritetens raseri över att alltid vara tvungen att vara hygglig finns också hos henne själv. När hon skrev om andras förluster bearbetade hon sina egna.

Man måste bära den historia man har

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

Den mystiska näktergalen är Pia Ingströms fjärde bok, och hon kallar den "sin värsta".

– Jag älskar ämnet, och det gör mig så sorgsen att det går dåligt för Turkiet. Jag kan inte tro annat än att den turkiska demokratiutvecklingen kommer att vara katastrofal ett tag framöver. Men nu har jag åtminstone gjort det här. Jag har skrivit vad jag begripit av situationen.

Den mystiska näktergalen handlar om de judiska, armeniska och grekiska minoriteterna i Istanbul. Pia Ingström har i flera årtionden åkt till Istanbul med jämna mellanrum, älskat staden innerligt och lärt sig lite turkiska.

– Utan att ha artikulert det för mig själv har jag vetat om stadens religiösa minoriteter och tänkt på dem. Det var kanske min mans judiska och ortodoxa bakgrund som bidrog till det

– trots att han själv alltid stod utanför och trampade och suckade när jag gick in i kyrkor och tände vaxljus.

Hon började ställa sig frågan: Vad betyder alla de här platserna?

– Varför finns kyrkorna och synagogorna här, hur länge har de funnits här? Vem är den där mannen, vaktmästaren med skäggstubbe, som går där och dammsuger? Vem kommer hit när kyrkan är öppen?

Hon har alltid älskat det ottomanska Istanbul, nu upptäckte hon att hon visste saker om kristendomen och judendomen som hon inte visste om islam.

– Jag märkte att – med eller utan Gud – så är de här kyrkorna ändå lite mer mina. Jag kan något om dem.

Det anatoliska leendet

När hon började studera ämnet närmare fick hon upp håll efter håll, som med en virknål. Hon ville veta mer. Hon fick tips om personer att tala med och en kontakt ledde till en annan.

Hon försökte kontakta det grekiska patriarkatet, och när hon redan gett upp hoppet om att de skulle svara kom ett mejl: "Frau Ingström, sprechen Sie deutsch?"

– Och alla de här minoritetsrepresentanterna frågade: Varför? Varför är du intresserad av oss?

Hon läste den amerikanska filmregissören **Elia Kazans** biografi och upptäckte att det gick en röd tråd genom hela boken: familjens grekiska ursprung i Turkiet, Kazans fars anatoliska leende, minoritetens raseri över att alltid vara tvungen att vara hygglig.

– Jag funderade på det här 24 timmar i dygnet. Jag tänkte på min egen minoritetsidentitet. Jag sa till mig själv: Pia, lugna dig, var inte hysterisk! Vi har inte haft några pogromer.

Men hon kom till att det också finns ett finlandssvenskt leende, fött ur påbudet att du inte ska vara sur och tjata om samma saker, att du ska vara glad och hjälpsam i stället.

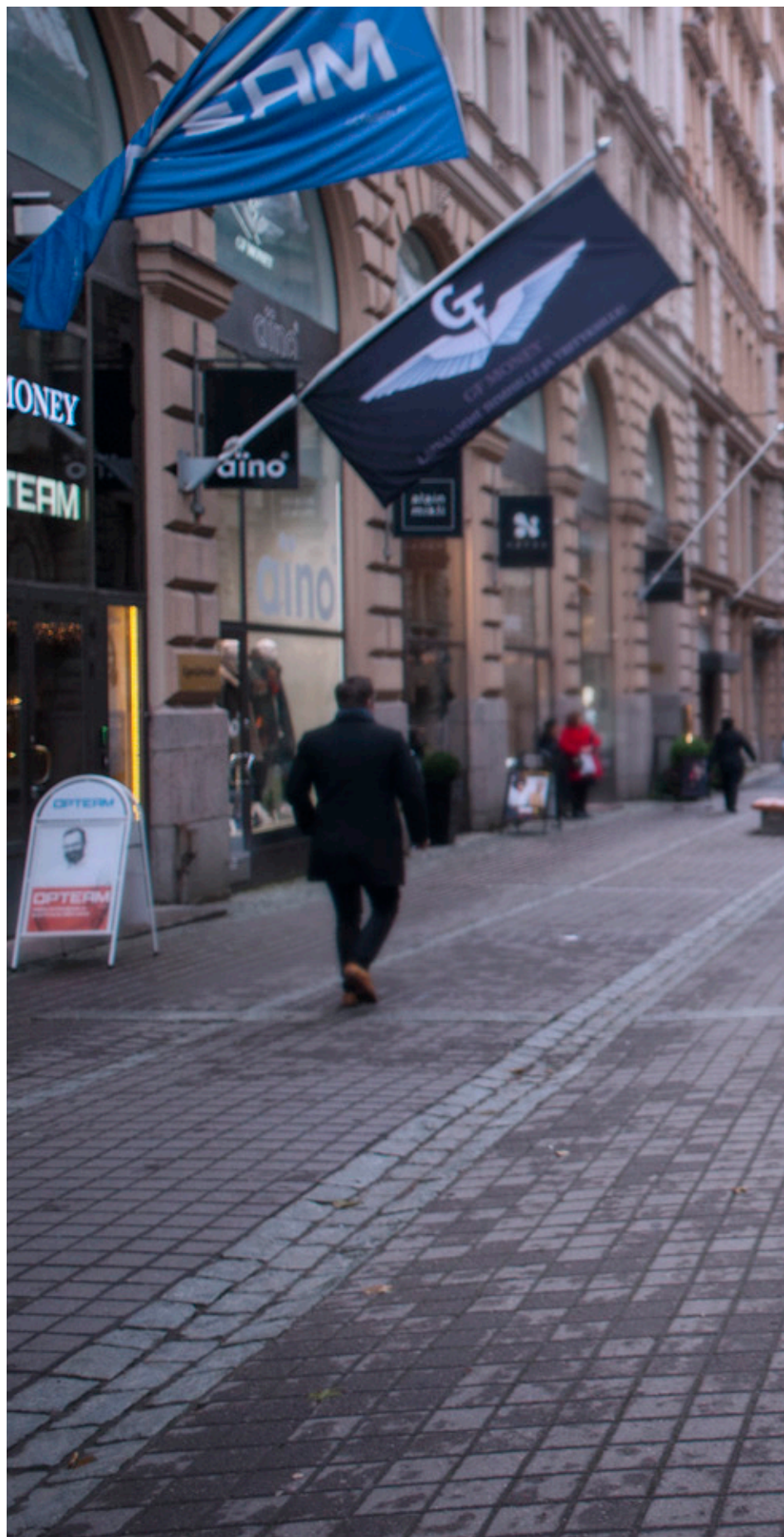
– På 30- och 50-talet fördes kam-

"Jag sa till mig själv: Pia, lugna dig, var inte hysterisk! Vi har inte haft några pogromer."

panjer om att turkiska medborgare skulle tala turkiska, och jag insåg att det fanns paralleller till språkstriden i Finland. Den har varit traumatisk till exempel för min farmor, som var rädd för främmande finska människor. Gud vet vilka känslor mina egna barn har när de rör sig på stan. Allt det här accentueras och förstoras då du har hemska historiska händelser i bagaget.

Tvåspråkiga skolor

Till skillnad från finlandssvenskarna präglas de grekiska, armeniska och judiska minoriteterna i Istanbul också av en religiös identitet som skiljer sig från majoritetens. Grekerna påminner om finlandssvenskarna: en gammal, detroniserad lärdoms- och affärselit. Armenierna är en etnoreligiös minoritet. Judarna har i sin tur varit de inbjudna "andra", de som genom härskarens välvilja har fått finnas i staden, men som aldrig haft några självklara rättigheter.

MINORITETER I ISTANBUL

• **Istanbul har** mellan 14 och 15 miljoner invånare. I staden bor idag högst 70 000 armenier, 17 000 judar och 2 000 greker. I slutet av 1800-talet utgjorde dessa minoriteter nästan halva befolkningen i imperie huvudstaden Konstantinopel, på turkiska Istanbul. De var en del av stadens ekonomiska och kulturella elit.

• **Tips för Istanbulresenärer:** Beta av olika kyrkor i stadsdelen Balat. Börja vid det grekiska patriarkatet och den stora grekiska skolan och gå sedan i sick-sack längs Vodina Caddesi till den ända där det finns en synagoga och en armenisk kyrka.

– Alla har haft lite olika strategier. Judarna har hållit sig till sitt, armenierna har haft folkmordet att bearbeta, och grekerna har blivit färre och färre för varje Cyprenkris.

Sultanimperiet gav dessa minoriteter en sorts kulturell och religiös autonomi, men de var alltid omgärdade av en annan religion. Alla dessa tre minoriteter upplevde en hoppfull period när Erdogan valdes till premiärminister år 2003.

– Det har att göra med att han såg dem, och ser dem kanske fortfarande, som primärt religiösa minoriteter. Att de skulle föra en politisk och strukturell minoritetsdiskussion är uteslutet, för börjar man tala om minoritetspolitik i de termerna måste man tala om kurdernas rättigheter, och dem talar man inte om.

Minoriteternas bästa skydd har varit att hålla sig till sin religion. De grekiska och armeniska minoriteterna har tvåspråkiga skolor, men skolorna har alltid en turkisk vicerektor.

I FLERA årtionden har Pia Ingström regelbundet besökt Istanbul, men just nu stannar hon i Helsingfors och försöker stilla sin längtan med hjälp av turkiska matlagningsprogram.

– Jag är för noggrann för att kunna åka just nu.

När jag läste om de tvåspråkiga skolorna, med grekiskan och armeniskan som blir bara tunnare och tunnare, tänkte jag att det är så här det går snett.

– Exakt! Alla som vill ha tvåspråkiga skolor i Finland kunde göra studiebesök till de grekiska och armeniska skolorna i Turkiet. Jag kan komma med som guide.

Om förluster

En av armenierna som Pia Ingström intervjuar säger att det är *ett åtagande* att vara armenier.

– Jag tror att den personen menade att hen inte definieras enbart genom sin börd. Det finns ett moraliskt imperativ och val att vara en människa som kan stå för sina värderingar, och åtagandet är att bära den historia man har.

Förlusten av den egna identiteten, förlusten av språk och tradition, är en röd tråd i minoriteternas berättelse. Pia Ingström säger att om hon blivit närmare bekant med **Izel Rosen-**

tal, som hon intervjuade för boken, hade hon frågat hur han uppnått ett sådant jämnmod att han klarar av att vara den sista i sin familj som firar *pesach*, den judiska påsken.

– I min psykoterapi, som jag avslutade för ett år sedan, talade jag ganska mycket om att förlora saker. Folk dör, och den sortens kultur och litteratur som jag investerat hela mitt allt i håller på att försvinna. Litteraturens betydelse, den finlandssvenska pressens betydelse, allt det här försvinner i rasande fart.

Hon låg på terapisoffan och höll på att förgås av sorg över förlusterna.

– Min terapeut var mycket förstående, och påpekade gång på gång med mild auktoritet: ”Men det är ändå så att också när stora förändringar sker och man lider stora förluster kan det hända att nånting blir kvar. Det finns ändå nånting som du för vidare till dina läsare och till dina barn. Det försvinner inte utan spår.”

”Voisiko ajatella näin, että kuiten-

kin ...?” sa terapeuten. (Kunde man tänka sig, att trots allt ...) Pia Ingström bestämde sig för att tänka så.

– Samma gäller för de här minoriteterna. Genom alla mer eller mindre totalkatastrofala händelser de drabbats av genom historien, vid olika tillfällen av olika orsaker, så finns de ändå kvar. De finns och de gör saker. Bara man kan avläsa spåren så ser man dem. Det må finnas 14 miljoner människor i Istanbul som inte har en aning om att de finns där, men de finns där ändå.

När ska du åka till Istanbul nästa gång?

– När jag ser listorna på turkiska journalister och medborgaraktivister som råkat illa ut så känns det att jag inte vill åka dit längre. Av ren feighet. Jag är för noggrann för att kunna tänka mig det just nu. Det är en stor sorg. Jag får tårar i ögonen när jag ser matprogram från Turkiet i tv, så mycket längtar jag dit.

ELLIPS

Fönster

Två bokpaket landade hemma hos mig; medan jag läste växte känslan av att de här böckerna har något viktigt gemensamt.

I **John Greens** *Turtles All the Way Down* dyker läsaren in i 16-åriga Azas huvud, i tvångssyndromet, tankarna som tvingar henne att gå på gångläsa Wikipediasidan om människans bakteriefloora. Aza beskriver det som att vara fångad i en kropp, med tankar som inte tillhör henne; som att sugas ner i en tätande spiral. Tankarna hotar inte bara hennes hälsa, utan också vänskapsförhållanden.

Green är hyllad ungdomsförfattare och profil på sociala medier, där han varit öppen med sin egen kamp med tvångstankar. Han skriver så att det är möjligt att få en glimt av hur det är att ha en sjukdom som inte syns utåt, som inte går att förklara utan metaforer. I dag talar vi så småningom mer öppet om mental ohälsa, men att få en inblick i en annan människas verklighet är oväntat.

I *The Hate U Give* är huvudpersonen Starr också 16 år och bor i USA, men där slutar likheterna. Starr lever i en värld där det viktigaste samtal föräldrar har med sina barn i tolvårsåldern inte handlar om sex, utan hur de ska bete sig om de stoppas av polisen. Det är en värld där hennes vän blir skjuten för att en polis ser en pistol där det fanns en hårborste.

Jag behöver inte läsa författarens slutord för att förstå att **Angie Thomas** levit i den här världen. Det här är en fiktiv berättelse, men den har hänt på riktigt i flera versioner. Romanen kommer närmare än nyhetstexterna kan, åtminstone för oss här på andra sidan Atlanten.

Jag tror en del berättelser inte går att skriva om du inte själv upplevt någon version av dem. Greens och Thomas böcker är exempel: Fiktiva fönster in till andra människors verklighet.

EMELIE WIKBLAD

Vi sjunger tätare för varje år som går

STÄMSÅNG. År 1873 fick Johan Hagman en chock när han hörde en kör sjunga i stämmor. De första munkarna började sjunga parallella kvinter redan på medeltiden, idag sjunger toppköreerna clustrar. Erik Wahlström skriver om hur stämsången blivit allt tätare med tiden.

TEXT: ERIK WAHLSTRÖM FOTO: JOHAN SANDBERG

När den tjuugoettåriga **Johan Hagman** kom till folkskollärarseminariet i Nykarleby år 1873 fick han en chock.

Under seminariets högtidliga invigning uppträdde en fyrstämmig kör med *Vårt Land*.

Johan tyckte det var nånting som surrade i luften och störde.

Han hade aldrig hört harmonier förut. Han förstod inte vad den fyrstämmiga kören höll på med. Sångarna sjöng olika melodier – samtidigt! Ändå hängde melodierna samman på något sätt.

För Johan måste det ha känts som om bokstäverna i en bok han läste plötsligt blivit tredimensionella. Texten fick djup, men blev svårare att förstå.

Johan var från anspråkslösa förhållanden på landet. I hans hemkyrka fanns ingen orgel och allting, inklusive *Vårt Land*, sjöngs enstämmigt. Utanför kyrkan var musiken – vaggvisorna, danslåtarna, arbetssångerna – också enstämmig. Ingen visste vad en harmoni var.

Detta var Finland för bara omkring 150 år sedan.

Nya påfund

Harmonier är nya påfund och de är västerländska. Än i dag är nästan all musik enstämmig, globalt sett.

På sin höjd kan man sträcka sig till att ackompanjera melodin med en bordunton eller kanske två. En bordun är en ton som ljuder oföränderligt hela stycket igenom, exempelvis en av piporna i en säckpipa, eller en sträng i ett stränginstrument.

Enstämmig musik behöver inte vara tråkig. I stället för att lyssna vertikalt – notera vilka toner som klingar samtidigt – lyssnar man horisontellt. Och där

finns mycket att höra. Exempelvis vilka skala som används.

En skala betyder för oss västerlänningar i allmänhet bara moll eller dur, men i verkligheten finns det massor av skalor.

Grekerna ansåg att olika skalor hade olika karaktärer och framkallade olika sinnesstämningar hos åhörarna. Så Platon, den gamle surpuppan, ville förbjuda slippriiga, njutningslystna skalor i sin idealstat. I stället skulle Väktarna – Platons tankepolis – stärka sig genom att lyssna på manlig, klar och aktiv musik.

Kan blotta skalor faktiskt framkalla olika sinnesstämningar eller dygder? Det låter långsökt, men tänk på våra blues.

Snuskiga blues

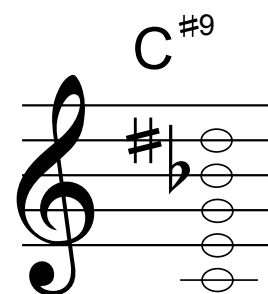
Blues är en skala, men den är också ett sätt att spela eller sjunga, att bete sig. I idealfallet borde man röka och dricka whisky medan man sjunger en blues. Det skulle låta löjligt om en symfoniorkester försökte spela blues från noter med en dirigent.

Platon skulle ha hatat blues. Men teoretiker som han var skulle han antagligen ha förklarat dess fördärliga effekter genom att peka på de "blå" tonerna – den sänkta tersen och septimen som hör till bluesskalan (ess och bic-durskalan).

Den första kristna kyrkomusiken var enstämmig. Kulmen nåddes med den gregorianska kyrkosången, som fortfarande vårdas av specialiserade körer i katolska kloster och kyrkor. Vår liturgi innehåller små rester av gregoriansk – en blek återklang av sångstilen som var allenarådande inom kristendomen under flera århundraden. Bevara liturgins kyrkotonararter, säger jag!

PLATON SKULLE ha hatat det överstigande nonackordet (se bild här under), men när harmonierna förtäts sjunger de bästa sångarna idag till och med mikrointervaller.

Att kvintilera

Det första steget mot harmoni togs när munkarna började sjunga melodier i parallella kvinter: alla sjöng samma melodi, men en grupp startade fem toner lägre än en annan.

Härav det folkliga svenska verbet "kvintilera" som i "Hej, dunkom, kvintilerom! Så har far min gjort och så gör jag!".

Vi tycker att en bar kvint låter tom och ödslig. Men kvinter, kvarter och oktaver ansågs länge vara de enda rena, gudliga intervaller som det lämpade sig att sjunga i en kyrka. Tersen var slippriig, snuskig och förförlig.

Tendensen att ge ett moraliskt innehåll åt intervaller fortsatte.

Men i längden var det omöjligt att hålla stånd mot tersen. Den smög sig in i kyrkan, efterföljd av den ännu snuskigare septimen, och i den protestantiska fyrstämmiga koralstilen är ter-

Patrik Hagman *Sorgens gåva är en vidgad blick*

27⁹⁰

"När det man mest av allt är rädd för har hänt, behöver man inte vara rädd mera.

Patrik Hagman är teolog och författare.

Bokförsäljning i Esbo!

Fynda fina höstböcker lördagen den 11 november kl. 10–17 i Hagalunds kyrka. Fontana Media ställer upp mångsidiga bokbord på församlingsdagarna i Esbo. Patrik Hagman medverkar i programmet. Varmt välkommen!

Rörande om livet som lån

TEATER

En man som heter Ove

Författare: Fredrik Backman
Dramatisering: Marie Persson Hedenius, Johan Rheborg och Emma Bucht
I rollen: Marcus Groth
Spelas på Svenska teatern i Helsingfors till och med 30.4.

Svenska teaterns version av *En man som heter Ove* är avskalad – inte bara med tanke på den enkla dekoren utan framför allt för att **Marcus Groth** är ensam på scenen. Huvudsakligen gör han rollen som Ove, men samtidigt kliver han också till synes mödöst in i de andra rollerna som befohkar Oves omgivning. Groths Ove för också handlingen framåt genom att berättat – om plötsliga ljud, om vad han ser när han går sina inspektionsrundor och vid vilken tid han går. Det här formatet gör att Svenska teaterns *En man som heter Ove* inte är berättelsen om Ove utan Oves berättelse, en skillnad värd att notera. Ove kommer sannolikt närmare publiken på det här sättet och det blir tydligt att det är ur hans synvinkel vi ser de andra personerna.

Ove är en medelålders man som vet hur saker och ting ska gå till. Vilket bilmärke man bör köra, hur kaffet ska bryggas, var cyklarna ska parkeras och var biltrafik är absolut förbjuden. Vid behov upplyser han gärna sin oförståndiga omgivning om det här. Ove har bestämt sig för att ta sitt liv, men på något sätt lyckas människorna om-

kring honom och deras behov av hans hjälp ständigt komma i vägen för detta. Karaktären Ove är på samma gång både irriterande och rörande. Det tar inte lång tid förrän den som sitter i salongen inser att det finns både en och två Ove i den egna bekantskapskretsen. Många av oss kan dessutom känna igen ett smalare eller bredare stråk av Ove i oss själva.

En man som heter Ove är en rörande pjäs. Det är svårt att vara i grunden nyskapande när man berättar den här historien – handlingen utvecklar sig ungefär så bra som vi hoppas och många har antagligen redan tagit del av berättelsen, antingen i roman- eller filmform.

Men det finns ju en anledning till att just den här berättelsen blivit så omåttligt populär: För att den visar att vi blir inte bara mjukare och vackrare i gemenskap utan också att gemenskapen hjälper oss att ta vara på våra gåvor. För det är klart att Oves granar behöver hans kunskap, även om deras behov och sätten att uttrycka dem inte alltid går enligt Oves mall för hur saker och ting borde vara.

Under pjäsens gång blir Oves kantighet lite mer rundslipad samtidigt som vi får ta del av orsakerna till att han blivit den han är. Livet blev inte riktigt som det skulle, på väldigt känbara sätt. *En man som heter Ove* är en påminnelse om att det går att uppfylla önskningar senare än man trott och på lite andra sätt än man föreställt sig. Vackert är det oavsett.

ERIKA RÖNNGÅRD

sen en huvudintervall som finns med i varje ackord.

En stor del av KP:s läsare har sjungit den typens musik. Antagligen är det den här körsången som gör att finlands-svenskar är särskilt sociala och långlivade. Men nu tolkar jag själv in ett moraliskt innehåll i harmonin!

Det tättnar omkring oss

Utanför koralboken fortsätter harmonin att förtätas. I jazzen är normalackordet inte en treklang utan en fyrklang (treklangen utökas med en septim eller en sext). Femklanger är också vanliga. Ett intressant ackord, som Platon skulle ha hatat, är det överstigande nonackordet, nedifrån räknat till exempel c,e,g,b, och diss. Den slippriga tersen finns där i två versioner, dur (e) och moll (ess, även om den i det här fallet är noterad som diss). Den är i själva verket

en "blå" ton, importerad från blues-skalan.

Förtätningen fortsätter. Clustertekniken går ut på att kompositören lägger ut många toner i klasar eller knippen, tätt intill varandra. När du trycker ner alla tonerna, både svar- och vita, med din hand på ett piano spelar du ett cluster.

Det låter speciellt fint när stråkar gör det, eller röster. Gå till exempel in på nätet och lyssna på **György Ligetis** *Lux Aeterna* för 16 röster.

Sångarna måste ha en bergsäker tonräffning. Den här musiken är ingenting för amatörer. Aldrig kommer den stora festkören på de finlands-svenska kyrkomusikdagarna att uppträda med Ligetis *Lux*.

Mikrointervaller

Ytterligare förtätning: det finns toner mellan de svarta och vita tonerna på

ett piano, mikrotoner. Oktaven kan indelas i dubbelt fler toner än pianots, det vill säga 24. Eller tredubbelt fler. Eller ännu fler ...

Jag har själv sjungit mikrotoner många, många gånger i kör. Men det har varit oavsiktligt.

Var ska det sluta?

Harmonierna kan förstas förtätas ända till den gräns då örat inte längre uppfattar skillnaderna i tonhöjd. Och det är fullt möjligt att spela dem med hjälp av dator.

Musikpsykologerna indelar halvtonen i 100 "cent". Det finns alltså 1 200 cent per oktav. Så datormusiken kan operera med enorma clusters på 120 toner per oktav. Ett mikrobrus.

Om jag någonsin råkar ut för en sådan komposition kommer jag att känna mig som Johan Hagman gjorde år 1873. Nånting surrar i luften och stör.

Men jag vet inte vad det är.

Bli rädd när du läser

BOOK

En liten bok om nästan ingenting

Författare: Mikael Crawford
Förlag: Vilda förlag 2017

Yle-journalisten **Mikael Crawford**s debut *En liten bok om nästan ingenting* är

en märklig historia. Den innehåller två parallella spår. Ett är en tonårsuppväxt i en by i skuggan av en fabrik.

Det är en värld där den svaga är ohjälpligt förlorad och där man börjar året med att slå vad om vem som ska hänga sig vilken månad.

Det andra handlar om en man som bor ensam

på en ö, en man som bytt identitet och som utan någon egen vilja flyter med där han måste (skär-gårdsbutiken, seglarfesten), för det enda han väntar på är att åka fast. De här berättelserna hänger samman på något vis, och det är där det blir intressant. Berättarjaget skyddar nämligen sig självt genom att inte avslöja vem

han är. Han berättar sin story för någon – kanske för den ouppnåeliga Monika 1 – och det är meningen att hon ska bli rädd när hon läser. Vi vet att hans gillade Koskenkorva och såg på Dallas, vi vet att pojken noterade allt som hände i byn. När han blivit vuxen har han en bra kikare.

Det frustrerande med den här boken är att den är så liten. Crawford är nämligen säker i sitt språk, berättelsen har ett sug, den blir in-

tressantare ju längre man läser. Det finns en empati där någonstans: i skildringen av dem som hade fläckiga byxor, av dem som hängde sig och av honom vars farsa slog honom blodig mot ett bilfönster, men som inte kunde visa hur ont det gjorde.

Det här är en värld där männen regerar. Kvinnorna är horor eller onåbara (eller helt ointressanta). Klassrummet är en scen där pojkar agerar ut sin

maktkamp medan flickorna tittar ut genom fönstret, och när seglarna har fest på bryggan är det precis likadant.

Jag skulle vilja veta mer om hur bitarna hänger ihop. Vart försvinner empatin, eller försvinner den? Varför mår jag så illa av det här läsandet?

Det här är kanske en historia om osynlighetens raseri, men jag tror att den kunde vara något mer.

SOFIA TORVALDS

OVE, HÄR SPELAD av Marcus Groth, är en både irriterande och rörande karaktär. FOTO: CATA PORTIN

PSALMVÄVEN NOVEMBER

1	I	2	R	3	D		4	O	5	E		6	L	7	J	8	K		9	C	10	U	11	T	12	E	13	H	14	U	15	A	16	O			
17	R	18	M	19	I	20	B	21	S	22	V	23	Y	24	L	25	H	26	K	27	X	28	D	29	F	30	S	31	P	32	M	33	C	34	N	35	R
36	X	37	T	38	U		39	J	40	P	41	L		42	H	43	V	44	F	45	I	46	A		47	B	48	U	49	N	50	O	51	U			
52	E	53	A	54	P	55	G	56	J	57	I	58	R	59	Y		60	C	61	H	62	L	63	O		64	S	65	F	66	R	67	N				
68	U	69	D	70	K		71	Y	72	A	73	D		74	L	75	C	76	T	77	J	78	P	79	R		80	J	81	F	82	O					
83	I	84	U	85	B	86	S		87	C	88	R	89	A		90	V	91	U	92	K		93	E	94	O	95	R	96	J	97	P	98	S			
99	G	100	I	101	U	102	H	103	J	104	K	105	V	106	D	107	Y	108	C		109	R	110	X		111	L	112	B	113	S	114	R	115	N		
116	I	117	M		118	U	119	K	120	V	121	F	122	E	123	O		124	A		125	U	126	M	127	C	128	H	129	P	130	L	131	F			

Konstruerat av ANN HUSMAN

A Röd tråd
124 53 15 89 72 46

B Instämmande gest
20 47 85 112

C Är skicklig hantverkare
87 60 33 9 75 108 127

D Äldre form av Göran
69 3 106 28 73

E Splittras
5 122 12 93 52

F Rygglös soffa
29 44 131 81 121 65

G Slottet där den blivande Monte Cristo satt fången
55 99

H Enformig eller tröttsam
42 61 13 128 25 102

I Flegma
57 19 100 45 1 116 83

J "Krut och Lod är här intet i bruk: man sätter i ställe
Klart Reensk wijn, Bacheracher, en Mentzer, och liuflige Necker.
Rinkhauwer, Moskateller, af Gudarne drickes, och älskas
Spanske där-hoos, Alikant, Blanck Bastard, och söte Canarier"

7 103 56 80 96 39 77

K Levebröd
92 104 70 119 26 8

L Lasarett
24 6 130 74 41 62 111

M Skyndar som vinden
126 32 18 117

N Kan adrenalinet ge
67 49 34 115

O Symbol för Dalarna
16 123 4 82 94 63 50

P Konstnär med omöjliga figurer
97 54 40 129 78 31

R Knastrar mellan tänderna
35 114 2 66 79 58 17 95 88 109

S Autenticitet
113 86 64 21 30 98

T Alla kan tralla
6 37 11

U Senare på dagen
14 68 51 10 101 118 91 48 125 84 38

V Är viss ål
120 43 22 90 105

X Lundell, musiker
110 36 27

Y Tillhör den
71 107 23 59

PSALMVÄVEN

Fyll i de ord som sökes på raderna A–Y. Motsvarande siffra i kombination med radens bokstav finns i rutfältet upptill. Flytta över bokstäverna så att den första bokstaven på rad A motsvarar A124, den andra A53 o.s.v. Den färdiga texten i rutfältet bildar en psalmvers. De första bokstäverna i raderna A–Y bildar psalmens namn.

Oftast håller sig Psalmväven till den nya psalmboken, men för att det ska vara klurigt kan det ibland hända att vi använder oss av en äldre version av någon psalm.

Rätt svar på förra Psalmväven är psalm 349 När vi i högsta nöden står, vers 4–5, som börjar med orden "I nåd du oss det löftet ger". Vinnare i förra Psalmväven är: Ruth Storbacka, Nederlappfors, Ulla Lindholm, Söderkulla och Essi Sandell, Ingå. Grattis! Prשבöckerna kommer på posten.

VINN
BÖCKER!

SKICKA IN!

Skicka in din lösning till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors senast 28.11.2017. Märk kuvertet "November-Psalmväv". Bland de rätta svaren lottar vi ut tre bokpris. Lycka till!

Psalm nr och vers i Psalmboken:

Som börjar med orden:

Namn & adress:

UR EVANGELIET

”Herre, hur många gånger skall min broder kunna göra orätt mot mig och ändå få förlåtelse av mig?”

Läs mera i
Matt. 18:15–22.

OM HELGEN

Kärlek och förlåtelse

Denna söndag behandlar förlåtelsen och den ömsesidiga kärleken. Hela vårt liv är beroende av den förlåtelse som vi får genom Kristi korsdöd. Den kallar oss att möta våra medmänniskor med värme, kärlek och förlåtelse. När vi lever så, kan Guds rika gåvor komma till synes i våra liv.

RUNT KNUTEN

”Korv à la Melancthon, Katarinas surkål, Wartburgs svagdricka, Wittenbergskt kaffe med bannbulla.”

Församlingkväll om reformationens jubileum må kl. 18.30 i Grankulla kyrka.

Tillsammans!
Församlingsdagar 10–12.11.

KYRKAN I ESBO⁺
Esbo svenska församling

Ljus i mörkret, lekfullt med Luther, debatt om tradition och förnyelse, körkonserten Stad i ljus, LutherRace och Bibelstafett, Kyrkväggarna berättar ...

Tre dagar i Esbo:
Alberga 10.11, Hagalund 11.11,
Esbo domkyrka 12.11.
Mer info: www.esboforsamlingar.fi
och Esboraderna i KP! Välkommen!

INSIDAN

Ansvärg redaktör:
Erika Rönngård,
040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!
Ludvig Andersson 044 050 3020, ludvig.andersson@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

BETRAKTELSEN BORIS SALO

FOTO: JOHAN SANDBERG

Förlåtelsen är ett val – helandet en process

DET ÄR något som inte stämmer! Hur ofta möter jag inte människor som säger: ”Jag har inte ännu kommit så långt att jag skulle kunna förlåta.” Vi tänker att vi först måste bli helade i vårt känsloliv. Är det inte tvärtom? Är det inte förlåtelsen som sätter igång helandeprocessen? Jag tror det. Därför att förlåtelsen inte är en känslöshandling utan en viljeakt. Den är ett val, en kallelse, en uppgift, ja till och med en plikt. Åtminstone enligt Jesus undervisning, något som bekräftas varje gång vi ber vårt Fader vår. Förlåtelsen är så viktig att oförsonlighet kan leda till att vi förlorar gudsgemenskapen. Att vända bort ansiktet från en medmänniska är att vända sig bort från Gud. Det går inte att ta emot Guds förlåtelse om vi själva inte vill förlåta vår nästa.

Men ska man då bara acceptera allt? Förstås inte! Vår förlåtelse bygger på att vi inser att något skett som är fel. Något har hänt som bara inte borde få hända. Vi sörjer och vredgas över det som hänt. Vredens tårar över det onda som hänt rengör sår. Men sen avser vi oss rätten att anklaga därför att vi vet att vi själva på andra punkter gjort fel och att skulden inför Gud är mångfalt större. Valet att förlåta är sedan omslaget som gör att helandeprocessen kan börja.

Valet att förlåta kan ändå vara svårt. Vi får hjälp till att förlåta när vi bekänner vår oförlåtande attityd som synd och låter Gud ge kraft åt vår vilja. Vi förlåter därför att Gud så vill. Och vi förlåter inte i kraft av våra känslor utan i kraft av Jesus namn.

■ BORIS SALO

Bori Salo är präst, författare och föreläsare och gillar Alpha-kursen och äktenskapskurser skarpt.

Just nu tänker han på skillnaden mellan sår och synd, skam och skuld och vilka fantastiska underverk förlåtelsen leder till.

Hans tips: är att be, inte läsa, bönen Fader vår.

#bönetwitter

Tack Gud för att du vill gemenskap. Med mig och andra. Hjälpt mig att vilja det du vill.

Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökdoret #bönetwitter Veckans tweet är skriven av Boris Salo.

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
1 Mos. 13:5–11, 14–16

ANDRA LÄSNINGEN
1 Petr. 3:8–12

EVANGELIUM
Matt. 18:15–22

Tjugotredje söndagen efter pingst. Temat är ”Förlåt varandra”.

PSALMFÖRSLAG

895, 884, 892, 471 (N).
Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

CITAT

”Förlåtelse är en absolut nödvändighet för fortsatt mänsklig existens.”
Desmond Tutu

KALENDERN
10–16.11

DOMPROSTERIET

■ **BORGÅ**
SÖ 12.11 KL. 10: GUDSTJÄNST i S:t Olofs kapell, Pellinge, Björkholm-Kallio, Tollander, blockflöjtsensemble
KL. 12.15: HÖGMÄSSA i domkyrkan, Puska, Smeds, Tollander, Clas Abrahamssons gudstjänstgrupp, Ann-Christine Savén, lägerdeltagare
KL. 18: KVÄLLSMÄSSA i Lilla kyrkan, Wilén, Evening Mess, testund
ON 15.11 KL. 13: ALLSÅNG med Gaudeamuskören i församlingshemmet, ”Sånger om längtan och hopp”, Helenelund
TO 16.11 KL. 17.30–19: FAMILJELUCKAN i domprostgårdens sidosbyggnad, Julpyssel, Den hemliga ”Luckan”, kort andakt och sång, kvällste.

■ **LAPTRÄSK**
LÖ 11.11 KL. 10.30–12.30: Nappeklubb för 3–6 åringar i fh, GN
SÖ 12.11 KL. 12: Högmässa i kyrkan, LS, JE. Kyrkkaffe i Lilla kyrkan
ON 15.11 KL. 13.15–14: Barnklängen i församlingshemmet, JE, GN
ON 15.11 KL. 14.15–15: Sånggrupp Efterklängen, för årskurs 5–6, JE
ON 15.11 KL. 19: Lokala förmågor i Lilla kyrkan, tema: Gemenskap. Till förmån för Barnklängen. JE, Barnklängen, Anette Grevbergs violinelever, m.fl.

■ **LILJENDAL**

SÖ 12.11: Högmässa i kyrkan kl. 10, LS, JE
TI 14.11 kl. 10: Vuxen-barn i Mariagården, GN
ON 15.11 kl. 9–15: Mottagning av Julpaket (Hoppets stjärna) i församlingsskansliet

■ **LOVISA**

SÖ 12.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan, Blom, Arno Kantola
MÅ 13.11 kl. 14.30: Bisagruppen i Vesperhemmet, Luk kap 1
TI 14.11 kl. 11–13: En Euros Café i församlingshemmet
TI 14.11 kl. 13: Pensionärsföreningen i församlingssgården
TO 16.11 kl. 8.30: Morgonkaffe i Tikva
TO 16.11 kl. 18: Gudstjänstkören övar i Pernå kyrka

■ **PERNÅ**

Fre 10.11:
– kl 10–11.30 Café Mikael i Mikaelstugan, Juntunen
SÖ 12.11:
– kl. 10 Högmässa i kyrkan, Silfvergrén, Kalliokoski
MÅ 13.11:
– kl. 13–15 Klubin goes Senior i Prästgården, Krogars, Juntunen

■ **SIBBO**

Mer information på Sibbo svenska församlingss hemsida www.sibbo-svenskafoersamling.fi
To 9.11 kl. 18.30: Kvinnor mitt i livet, samtalsgrupp för kvinnor i alla åldrar. Prästgården. Katja Korpi.
SÖ 12.11 kl. 12: Mässa i Sibbo kyrka. Gudstjänstgrupp. Korpi, Lauri Palin.

MÅ 13.11 kl. 16: Bandklubb för unga som är intresserade av att musicera i band. Prästgården. Palin, Mauriz Brunell.
MÅ 13.11 kl. 19: Vikings veranda. En samtalsgrupp för män. Prästgården. Patrik Frisk.
TI 14.11 kl. 16: Kyrkobrödernas samling i Kyrkoby församlingshem. Johan Lumme talar om Luthers teser.
ON 15.11 kl. 13: Äldre i Söderkulla. Träff i servicehuset Linda, med andakt, diskussion och sång. Korpi.

HELSINGFORS PROSTERI

■ **JOHANNES**
Mer information på Johannes hemsida: www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes
Fr 10.11 kl. 10–11.30: Musikleik i Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivån. För barn över 1 år. Hollméus.
KL. 12.15–13.30: Veckolunch i Högbergsgården, Högbergsgatan 10 E. Välkommen på middagsbön i Johanneskyrkan kl. 12.
SÖ 12.11 23 söndagen efter pingst kl. 10: Högmässa i S:t Jacobs kyrka. Terho, Henricson. Kyrkkaffe.
KL. 12: Högmässa i Johanneskyrkan. Lindström, Terho, Enlund. Svenska Oratoriekören. Kyrkkaffe
KL. 15: Mässa i Folkhälsans seniorhus, Mannerheimvägen 97. Lindström, Enlund.
MÅ 13.11 kl. 10–11.30: Babyrytmik i Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivån. För barn under 1 år. Hollméus.
KL. 13: Samtalsgruppen i Majblomman, Mannerheimvägen 97. Stefan Djupsjöbacka.
KL. 18.30–20.30: Samtalsgruppen Bibel, tro och tvivel i Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivån. Kisa Korkman, Tiainen. Gäst: Henrik Andersén.
TI 14.11 kl. 12: Lunchmusik i Gamla kyrkan med Santeri Siimes.
KL. 13.30–14.30: Musikleik för 0–2 åringar i Bokvillan, Tavastvägen 125. Hollméus.

KL. 19: Grace, välgörenhetskonsert i Johanneskyrkan. Johannes, Matteus och Petrus ungdomsverkssamhet arrangerar en gemensam välgörenhetskonsert i förmån för Haiti via Kyrkans Utlandshjälp.
ON 15.11 kl. 14–15.30: Diakoniträffen i S:t Jacobs församlingssal. Tiainen.
KL. 18: Veckomässa i Gamla kyrkan. Busck-Nielsen, Almqvist. Rufus Långbacka, cello
KL 18–20: Aktualitetskväll – Från mentorering till kamratstöd.
KL. 18.30–19.30: Samtal inför söndagen i S:t Jacobs kyrka.
TO 16.11 kl. 10–11.30: Musikleik i S:t Jacob. Kvarnbergsbrinken 1. Hollméus.
KL. 17.30: Kristen meditation i Johanneskyrkan.
Middagsbön: i Johanneskyrkan vardagar kl. 12.
Johannes församling firar Finland 100 år: den 5 december 2017 kl. 12–15.30. Festen inleds i kyrkan med middagsbön och orgelmusik med Sitten Enlund. Vi fortsätter i Högbergssalen med middag,

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris 9.10)

Fre 10.11 Alexandra Ång, Jomala **Sö** 12.11 9.03 Ett ord om helgen **Må** 13.11 Nya psalmer. Anna Maria Böckerman, Grankulla **Ti** 14.11 Sixten Ekstrand, Borgå **Ons** 15.11 Henrik Ny-malm, Borgå **To** 16.11 Tua Sandell, Istanbul (repris från 2.8.2016).

Aftonandakt kl. 19.15

Fre 10.11 Karin Erlandsson, Mariehamn **Sö** 12.11 Förlåt varandra. Textläsare: Helena Hult och Johan Klingenberg. Producent: Patricia Högnabba (repris från 27.10.2002) **Må** 13.11 Hans Växby, Vanda **Ti** 14.11 Gunborg Lindqvist, Esbo **Ons** 15.11 Anders Hamberg, Jyväskylä **To** 16.11 Sergius Colliander, Heinävesi.

Gudstjänst kl. 13.03

Sö 12.11. Gudstjänst med Betelförsamlingen i Karis. Predikant: Nils-Gustav Blom. Mötesledare: Annette Nylund. Pianist: Samuel Nissfolk. Sånggrupp: Christhild Romberg, Sofia Music och Magnus Nylund. Solosång: Sofia Music. Vittnesbörd: OI-le Eriksson.

VEGA

VEGA

VEGA

TV-GUDSTJÄNST

Gospelgudstjänst från Vasa

En gospelgudstjänst med Sionförsamlingen i Vasa sänds i Yle Teema & Fem söndagen den 12.11 kl. 12.00.

I gudstjänsten medverkar mötesledare **Lilian Lytz**, predikant **Anders Olin**, körledare **Emma Wallin-Flot-torp**. Musiker: **Mattias Björkholm** på piano, **Marcus Björkholm** på trummor, **Egon Veevo** på bas, **Rabbe Franzén** på gitarr och kören Wasa Gospel. Tv-regi **Rufus Hedengren**.

festtal och sång med Passionärerna under ledning av Anna Maria Böckerman. Middagens pris 20€. Obligatorisk anmälan senast 22.11.2017 till diakonissan Barbro Ollberg tfn. 050 3800656 eller per e-post barbro.ollberg@evl.fi Välkommen!

MATTEUS

Matteus hemsida: www.matteus.fi **Pastorskansliet har öppet:** må, ti, to, fr kl. 9-14.

Matteuskyrkan: är öppen ti, on, to, fr kl. 10-14. Kom och sitt ner i lugn och ro, tänd ett ljus eller njut av en kopp kaffe. Aulacafé är också öppet. Välkommen.

MATTEUSKYRKAN Åbohusvägen 3

Lö 11.11 kl. 10: knattekyrka med Juho, Anders och Catarina. Leksakskollekt. Vi sjunger enkla rörelsesånger och får röra på oss. I samband med knattekyrkan ordnas möjlighet att byta barnkläder (0-6 år) och leksaker. Efteråt kaffe, saft och pirog.

Sö 12.11 kl. 10: högmässa, Johan Hallvar, Marianne Sundroos, Kyrkkaffe i Olavussalen.

Ti 14.11 kl. 10 och 11: Musiklek, klapp och klang, för 10 mån-4 år, Anders Forsman

Ti 14.11 kl. 12: Musiklek, gung och sjung, för 0-10 mån, Anders Forsman

Ti 14.11 kl. 18.30: Matteus kyrk kör övar i Matteussalen. Mera info: Mimi Sundroos, 040-5840296.

On 15.11 kl. 15-18: Öppet hus för ungdomar.

On 15.11 kl. 15.30-16.45: VårTon (1 vån), Mimi Sundroos.

On 15.11 kl. 16.45-18: Text & Tro, Vi samlas inför följande söndagsmässa runt psalmerna och texterna i Olavussalen i nedre våningen.

On 15.11 kl. 18: MU-mässa, kort mässa med bönevandring.

Ungdomar medverkar. Kyrkfika efteråt.

To 16.11.10 kl. 9.30-12: Familjeklubben i Nordsjö, 9.30-12, Sjö-kortsgården 6. Ledare Marianne Bergström.

To 16.11 kl. 12-14: Stickklubben. En grupp för Dig som tycker om att handarbete. Vi stickar bl.a dopsockor åt nyfödda.

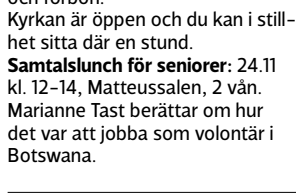
Kaffe på plattan: 18.11 kl. 12.30-14 utanför Matteuskyrkan

Vi erbjuder möjlighet till samtal och förbön.

Kyrkan är öppen och du kan i stillhet sitta där en stund.

Samtalslunch för seniorer: 24.11 kl. 12-14, Matteussalen, 2 vån.

Marianne Tast berättar om hur det var att jobba som volontär i Botswana.

Utan vår mamma

Nathalie Lassila och Nadja Kronqvist har tampats med både folkskygghet och fobi för att prata i telefon, men har alltid kämpat för att komma vidare. Himlalliv på Arenan och i Yle Fem må 13.11 kl. 18.30.

Nathalie Lassila och Nadja Kronqvist har tampats med både folkskygghet och fobi för att prata i telefon, men har alltid kämpat för att komma vidare. Himlalliv på Arenan och i Yle Fem må 13.11 kl. 18.30.

Anmäl senast 21.11 kl. 14 till kansliet tfn. 050 380 3933 eller e-post matteus.fors@evl.fi. Lunchavgift 5 €.

PETRUS

www.petrusforsamling.net

Fre 10.11

kl. 10 Musiklek i Haga: En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffe och smörgås. Varje fredag. Hagasalen, Vesperv. 12. Maria Gauffin, Ester Rudnäs

Lö 11.11

kl. 10 Petra Café: Petra - en inspirerande frukost för kvinnor.

Unna dig en skön stund med härlig frukostbuffé, intressanta gäster och goda samtal. Dagens gäst är Amanda Audas-Kass. Vi ses på Café Torpet, Köpingsv. 48. 8€/5€

Sö 12.11

kl. 10 Högmässa: Munksnäs kyrka, Tegelst. 6. Tuomas Metsäranta, Peter Hilli. Kyrkkaffe.

kl. 12 Högmässa: Äggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12. Tuomas Metsäranta, Peter Hilli. Kyrkkaffe.

kl. 16.30 Puls: Södra Haga kyrka, Vesperv. 12. Daniel Björk.

kl. 16.30 Barnkyrka: För barn i åldern 3-7 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12. Ester Rudnäs&co.

kl. 16.30 CoolKids: För alla i åldern 8-13 år. Södra Haga kyrka, Vesperv. 12. Ester Rudnäs&co.

Ti 14.11

kl. 9 Morgonandakt: Andakt, bön, lovsång. För alla. Varje tisdag. Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

kl. 10 Musiklek i Malm: En rolig stund för dig med barn 0-5 år. Kaffe och smörgås. Varje tisdag. Malm kyrkas församlingssal, Kommunvalv. 1. Pia Lindholm

kl. 13 Dagscafé: Andakt, kaffe, bingo. Månsas kyrka, Skogsbäcksv. 15. Mera info ger diakonissan Bodil Sandell, tel. 09-2340 7227, 050-380 3925. Varannan tisdag. Varmt välkommen!

kl. 18 Lovsångsgruppen: Kör som medverkar under Förbön och Tackkvällarna. Övning innan i Munkshöjdens kyrka, Raumov. 3. För alla.

kl. 19 Förbön och Tack: De anrika förbönsandakterna i Munkshöjden fortsätter. Medverkande denna tisdag är Pekka Reinikainen, Bengt Lassus, Kaj Varho. Munkshöjdens kyrka, Raumov. 3. Barnpassning ordnas. Varannan tisdag. Välkommen med!

Ons 15.11

kl. 11 Familjecafé: Lunch, lek, samtal. Varje onsdag kl. 11-13, fritt och droppa in då du kan. Café Torpet, Köpingsv. 48. Ester Rudnäs

kl. 12.30 Vesperkören: Kör för alla. Varannan onsdag. Hagasalen, Vesperv. 12. Peter Hilli

kl. 13 Babyliv: För dig som har barn under 1 år. Musikstund, samtal, fika. Vesperv. 12 i barnrummet nere i källaren. Pia Lindholm&Ester Rudnäs

kl. 13.15 Petrus barnkör: Grupp 1 för barn i förskola - åk 2. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagasalen, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 14 Finländska pärlor: Konsert med Aurora Marthens och Elias Miettinen. Arr. SeniorVäst. Gamlasgården, Klarinettvägen 5

kl. 14.15 Petrus barnkör: Grupp 2 för barn i åk 3-5. Kören övar varje onsdag i Hoplaxskolans Hagasalen, musiksalen. Ledare Francine Mabinda

kl. 19 Sång i Guds värld: Psalmkväll med Peter Hilli&co. Månsas kyrka, Skogsbäcksv. 15

kl. 19 Encounter - lovsångskväll: En

kväll av lovsång och bön. Hagasalen, Vesperv. 12

To 16.11

kl. 9 Morgonbön: Tanke för dagen, bön, lovsång. Torsdagar i Hagasalen, Vesperv. 12. Medverkande är lärjungaskolan Transform.

Övrigt

Lö 18.11

kl. 10 SAT-7 Brunch: Anders Vikström medverkar. Månsas kyrka, Skogsbäcksv. 15. Anmälan senast 16.11 till kansliet på petrus.fors@evl.fi eller tel. 09 2340 7100. Mer info på petrusforsamling.net/mis-sionsbrunch

Lö 25.11

kl. 17 Missionskväll: Anna och Magnus Dahlbacka berättar om sitt arbete bland Samburu-stammen i Maralal, Kenya. Månsas kyrka, Skogsbäcksv. 15

Helsingfors Prosteri

FRE 10.11 kl.18: Taizé-mässa i Domkyrkans krypta. Info Jessica Högnabba jessica.hognabba@evl.fi.

LÖ 11.11 kl.18: JUBILATE 50! Kamarkören Jubilates jubileumskonsert i Berghälls kyrka, dir. Edward Ananian-Cooper, solister Monica Groop, Juha Kotilainen, Iida Antola, Kirill Kozlovski, Agnes Goerke. Biljetter 25€/15€.

Lö 25.11. kl. 10-18 Tväspråkig rekreativdag på Villa Hvittorp: för föräldrar och närstående vårdare till funktionshindrade barn. I samarbete med Esbo och Vanda församlingars handikapparbete. På programmet avkoppling, andakt, måltider, kaffestunder, bastubad och kamratstödsgrupper. Bindande anmälan före 10.11 till ysk.diakoni@evl.fi eller 09-23402538, mera info Maria Hall-Pänttää 09-2340 2540. Villa Hvittorp ligger naturskönt vid Vitträsk i Kyrkslätt. Hvittorpsvägen 245. Platsantalet är begränsat och dagen är gratis för deltagarna.

Det hjälper att prata: Kyrkans samtalshjälper finns till för dig som behöver ett lyssnande öra. De jourhavande är utbildade frivilliga eller kyrkligt anställda med tystnadsplikt. Samtalsstjänsten består av chatt, brev- och telefonjour. Chattjouren är öppen må-ti kl. 18-20 och finns på adressen www.samtalsstjanst.fi. Telefonjourens nummer är 0400 22 11 90 (från utlandet +358400221190) och du kan ringa varje kväll kl. 20-23. Du kan dessutom skriva ett handskrivet brev till Kyrkans brevjour, PB 210, 00131 Helsingfors. Vi svarar inom några dagar.

Problem i parförhållandet eller familjen: Familjerådgivningen erbjuder helsingforsare professionellt samtals-hjälper vid problem i parrelationen och i krisituationer. Vi samtalar med dig om frågor som berör parrelationen, familjen och dig. Du kan komma ensam, med din partner eller med andra familjemedlemmar. Samtalen med mottagningssekreterarna och familjerådgivarna kostar inte något och är konfidentiella. Samtalen förutsätter inte att du är medlem i kyrkan. Ring tidsbeställningens nummer 09 2340 2555 vardagar kl. 9-12.

Kampens kapell: öppet vardagar 8-20 och veckoslut samt helgdagar 10-18. Mer info www.helsingforsforsamlingar.fi.

DEUTSCHE GEMEINDE

So 12.11. um 17 Uhr (!): Taizé-Gottesdienst (Matt Fischer und Team)

OLAUS PETRI

Lö 11.11 kl. 11: Helgsmålsbön - Musikandakt. Utopia Ensemble, dir. Mikael Maasalo.

Sö 12.11 kl. 11: Högmässa. Timo Viinikka, Marcel Punt.

On 15.11 kl. 10: Musiklek för alla. Sussi Isaksson leder.

To 16.11 kl. 10: Babyrytmik (0-1 år). Sussi Isaksson leder.

To 16.11 kl. 13.30: Musiklek (3-6 år). Sussi Isaksson leder.

Lö 18.11 kl. 11-14: Öppet hus med matservering och musikprogram för både stora och små.

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

ESBO

Tillsammans! Församlingsdagar 10-12.11:

Ljus i mörkret! Ljustjänst i Alberga kyrka fre 10.11 kl. 19, Rönneberg, Terlinden, Kronlund, Malmgren, Wikman, Wiik, Märten Lindholm. Servering efter gudstjänsten.

Ta gärna med en lykta med ljus i för att lysa inne i eller utanför kyrkan! Hela dagen i Hagalund lö 11.11. Hagalunds kyrka kl. 10-21.

Lekfullt med Luther - barn- och familjeprogram med skattjakt och programstationer kl. 10-11.30.

Lunch kl. 11.30-12.30. Frivillig avgift för församlingens verksamhet.

Fontana Medias bokförsäljning och handarbetsgruppen Symamseller-lernas stickworkshop och försäljning (ta med kontanter) i pauserna. Möjlighet till enskilda samtal med präster och diakoniarbetare under pauserna.

Paneldiskussion med temat Tradition och förnyelse kl. 13-14.45. I pausen: Emma Audas, Jan Edström, Patrik Hagman, Helena Rönneberg, Sabina Swains. Debattledare är Jan-Erik Andelin.

Mingelkaffe kl. 15-16.

Körkonserter Stad i ljus kl. 16: Es-Voces, Håkan Wikman, Grazia, Heli Peitsalo, Kråksången, Eeva-Liisa Malmgren, Novena, Nina Kronlund. Johanna Almark Mannila, Kaarle Mannila, Markus Malmgren. Bach, Rachmaninov, Gjejlö, Uusberg, psalmer m.m. Fritt inträde.

LutherRace, BibelStafett, Tortilla & Tacos: ungdomsprogram och tacomskväll kl. 17-21 med tortilla- och tacombuffé.

Tillsammans i hemkyrkan sö 12.11. Kyrkvandring för små och stora med Johan Kanckos i Esbo domkyrka kl. 11.45 - ca 12.05. Mässa med små och stora på Fars dag kl. 12.15, Jäntti, Aittii-Lindberg, Malmgren, barnkören Stämsökarna, Johanna Almark Mannila, Kaarle Mannila.

Dialogpredikan, rörelsesånger, utdelning av farsdagsrosor. Kyrklunch med farsdagstårta i församlingssgården, program för barn i aulan. Frivillig lunchavgift för missionen. Mer info: www.esboforsamlingar.fi

Veckomässa: Södris kapell on 15.11 kl. 12. von Martens, Kronlund. Kyrkkaffe.

Ungdomsmässa: Olars kyrka on 15.11 kl. 19. Kanckos, Hätönen, Dannholm.

Samtalsgruppen En ljusare vardag: Olars kyrka må 13.11. kl. 13-14.30, Wallenius.

Musiklek för småbarn i alla åldrar, också vuxna kan vara med: Församlingsskolan, Kyrkstranden 2, skriftskolansalen, on 15.11, 22.11 och 29.11.2017 kl. 10.30-11. Musikleken leds av Anne Hätönen och Nina Kronlund. Ingen förhandsanmälan, ingen avgift, öppet för alla!

Bönekvarten och Samtal kring kristen tro: Olars kyrka, svenska sidan, ti 14.11 kl. 18.30 och 19.00. I

Bönekvarten ber vi för varandra och oss själva, för kyrkan, för världen och vårt eget land. Efter bönestunden kan man stanna kvar för samtal kring kristen tro kl. 19-20. Kvällens tema är "Guds nåd". Ledare är Roger Rönneberg.

Jal - en kväll för parrelationen 15.11: Välkommen att reflektera kring och inspireras för livet tillsammans on 15.11. Vi börjar i Esbo domkyrka kl. 18 och avslutar i Sockenstugan kl. 20. Medverkande är kyrkoherde Roger Rönneberg och pastor och familjeterapeut Yvonne Terlinden.

Anmälan med tanke på serveringen senast 10.11, esbosvenskaforsamling@evl.fi eller 09 8050 3000.

Öppen mottagning: Kyrktian, Kyrkog. 10, varje to kl. 10-12. Diakoniarbetare på plats, man kan komma in i olika ärenden, beställa längre tid till självvård, för utredning av ekonomiska bekymmer m.m.

Samlingar för seniorer och daglediga kl. 13-14.30: Köklax kapell ti 14.11, Wallenius.

Handarbetsgruppen Symamseller-na: Vita huset, Prästgårdsgr. 1, varje ti kl. 16-19, Wallenius. Vi stickar, virkar, väver och dricker kaffe. Kom med i gemenskapen!

Insamling av nya yllesockor: Inför julen samlar diakonin i nya yllesockor, i alla storlekar från barn till vuxna, för utdelning till behövande. Sockorna kan hämtas till Kyrktians aula, Kyrkogatan 10, vardagar kl. 9-15, t.o.m. 13.12. Mer info: Nina Wallenius, 050 432 4323, nina.wallenius@evl.fi

GRANKULLA

To 9.11 kl. 9.30-10.30 Lovsångs- och förbönsgupp: i övre brasrummet, Catherine Granlund.

Sö 12.11 kl. 12 Högmässa: Ulrik Sandell, Heli Peitsalo. Kaffe i nedre salen.

Må 13.11 kl. 18.30 Församlingsskväll om reformationens 500 års jubileum: Måltid och bordssamtal om Luther i kyrkans nedre sal kl. 18.30.

Korv à la Melancton, Katarinas surkål, Wartburgs svagdricka, Wittenbergskt kaffe med bannbulla. Martin Luther besöker oss i egen hög person och vi sjunger Lutherpsalmer. Kvällsändakt, medarbetarkören uppträder. Ulrik Sandell, Daniel Nyberg, Heli Peitsalo, Barbro Smeds, Catherine Granlund, Karin Nordberg, Marlen Talus-Puzesh.

Ti 14.11 kl. 9.30 Familjelyktan: i Sebastos, Yvonne Fransman, Heli Peitsalo.

Kl. 9.30- 11 Diakonimottagning: och brötdutdelning.

Kl. 15 Glad idag: tvåspråkig mentalsvårdsgrupp i Sebastos, Catherine Granlund.

Kl. 18 Graziakören: i övre brasrummet, Heli Peitsalo

On 15.11 kl. 13.30 Kyrkosyfoöreningen: i övre brasrummet.

To 16.11 kl. 9.30-10.30 Lovsångs- och förbönsgupp: i övre brasrummet, Catherine Granlund.

KYRKSLÄTT

Fr 10.11 kl. 9.30-11.30: Eesti-Emme i Bredbergets klubblokal, Mytvägen 1 C 3.

Fr 10.11 kl. 13-15: Effa för barn i åk 3-4 på Höman.

Lö 11.11 kl. 12-16: Slöjdgupp för vuxna i Reguel Bengtströms smedja på Gamla Kustvägen 86, varannan lördag, udda veckor. Info: Rune Lith, tel. 0500 687 023.

Sö 12.11 kl. 12: Högmässa i Kyrkslätt kyrka. Lovén, Joki.

Må 13.11 kl. 18.15: Sång och bön i

koret i Kyrkslätt kyrka med Lars-Henrik Höglund. Vi börjar med kaffe/te kl. 18.15

On 15.11 kl. 15-17: BC på Höman för åk 7 och uppåt.

To 16.11 kl. 10-11: Knatterytmik i invånarparken Stubboet, Munkgrändens 4.

To 16.11 kl. 17-20: Ungdomskväll på Höman

Kyrkoherdeämbetet öppet må-ti kl. 9-15. Fredagar stängt. Tel. (09) 8050 8292. Epost kyrkslatts.svenska.forsamling@evl.fi. Mera info på www.kyrkslattsvenska.fi

TAMMERFORS

Sö 12.11 kl 11: Gudstjänst i SvH, Kim Rantala, Paula Sirén

Sö 12.11 kl 17: Svenska Veckans avslutningskonsert Finländska legender i Viinikka kyrka, Niels Burgman och Erica Nygård, musik för flöjt och orgel. Fritt inträde, program 10€.

Ti 14.11 kl 10-12: Mammor, pappor och barn i SvH

Ti 14.11 kl 13.30-15.15: Tisdagsklubben i SvH

Ti 14.11 kl 18-20: Tammerfors Gospel Projekt övningar i Gamla kyrkan.

Du som är 15-100 år och älskar att sjunga eller spela något instrument, kom med i det glada gänget så skapar vi någonting oförglömligt för svenska församlingens De vackraste julsånger den 17.12 kl. 19 och radiogudstjänsten den 31.12 kl. 11 i Gamla kyrkan! Övningar fyra tisdagar 14.11-12.12 (utom 5.12) kl. 18-20 i Gamla kyrkan. Fråga Eila-Sisko Helisma tel. 050 527 2290 om du vill veta mera!

KURS HELSINGFORS

Bönesång i Olaus Petri

Cantus Sororum – Systrarnas Sång ordnar en tredje, fristående kurs i bönesång i Olaus Petri kyrka den 25.11 kl. 14–17. Även nya deltagare välkomna.

Anmälan senast den 13.11 till nina.fogelberg@uniarts.fi. Kursen avslutas med vesper kl 18, öppen för alla. Välkommen!

–kl. 12 Gudstjänst: Bromarvs kyrka. Tenhonen, Lindroos.
–kl. 18 Kvällsmässa: Tenala kyrka. Lindström, Lindroos.
Info: www.ekenasnejdensforsamling.fi

INGÅ

Sö 12.11:
– kl. 10.00 Familjegudstjänst på Farsdag: i Degerby kyrka. Sjöblom, Nygård, Degerby skolas elever samt Israelsk folkdansgrupp medverkar. Kaffe och tårta efteråt på Rosenberg.

Må 13.11:
– kl. 16.00–20.00 Ungdomshuset öppet. Ahlfors.
– kl. 18.30 Bibelgruppen: i Prästgården. Hellsten.

To 16.11:
– kl. 10.00–12.00 Utbytesdag för barnkläder: i församlingshemmet. Hämta dina hela och rena barnkläder du inte längre behöver och byt dem till andra kläder åt barnen. Kläder som blir över ger vi till välgörenhet. Taipalus.
– kl. 9.30–11.30 Familjecafé: i församlingshemmets källarvåning. Eklund.

KARIS-POJO

Kvällsmässa, To 9.11:
kl. 19 med Taizé-sånger i Svartå kyrka.
Gudstjänst o. Högmässa, Sö 12.11:
kl. 10 i S:ta Katarina kyrka, Karis. kl. 12 i S:ta Maria kyrka, Pojo. Luther i fokus. "Sola fide", Genom tro allena.
Mera info: www.karis-pojoforesamling.fi

ESBO STIFT

LOJO

Församlingens kör: har startat. Övningar på måndagar kl 18 i Virkby kyrka. Välkommen med. Ta kontakt till Sanni Kronqvist via sms tel. 050 3822 491.
Sö 19.11. kl. 13: Högmässa i Virkby kyrka. Kyrkkaffe, taxi.
Ti 28.11. kl. 18.00: Temakväll i Virkby kyrka. Skapelsens under: Tankar om Gud, Darwin och evolutionsteori. Tom Sjöblom, kyrkoherde i Ingå församling.

REGION 2

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND

Pargas församlingssdistrikt:
Sö 12.11 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Backström, Ollila.
On 15.11 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Backström, Lehtonen.
Nagu kapellförsamling:
Sö 12.11 kl. 11: Finskpräskig högmässa i Nagu kyrka, Granström, Heikkilä.
Korpo kapellförsamling:
Sö 12.11 kl. 11: Högmässa i Korpo kyrka, Killström, Granlund.
Houtskär kapellförsamling:
Sö 12.11 kl. 18: Gospelsgudstjänst i Houtskär kyrka, Heikkilä, Heikkilä.

ÅBO

Sö 12.11:
– kl. 12: Högmässa, Domkyrkan. Bäck (pred). Mulo (lit), Lempa, Berger. Barnhöra. Kyrkkaffe.
Må 13.11:
– kl. 14: Missionskretsen, Aurelia
– kl. 18: Diskussionsgrupp för unga vuxna, Aurelia
ons. 15.11:
– kl. 10–12: Familjecafé, Papinholma församlingshem
– kl. 12: Fruktostklubben, Suomalainen Pohja
– kl. 13–15: Café Orchidé, Aurelia
– kl. 13.30: Barncafé, Aurelia
to. 16.11 kl. 9.30: Familjecafé, Aurelia
fre. 17.11 kl. 18: Musica Antiqua Ecclesiae, Domkyrkan. En konsert med tidig kyrkomusik från AD M till MC i den heliga Åbokatedraalen. Vi firar Finlands självständighet och 100-årsdag. Vi hedrar Reformationen 500 år. Fritt inträde, programblad 10€/st

DISKUSSIONSTILLFÄLLE VASA

Ateist eller kristen
– vad är förnuftigast?

Ateist eller kristen – vad är förnuftigast? Marcus Rosenlund, vetenskapsredaktör, och Mats Selander, teolog och religionsfilosof, diskuterar Guds existens på Veritas Forum fredagen 17.11 kl. 14.30–16.30 på Aca-demill i Vasa, Strandgatan 2, Akademisalén, vän. 3.

Frågan om Guds existens har lockat och förbryllat människor i alla tider. Finns det förnuftiga skäl att tro på Gud? Det anser Mats Selander, medan Marcus Rosenlund säger att det inte alltid är det mest förnuftiga att vara ateist, men att det är det mest ärliga för honom. Hör dessa två diskuterar ämnet, och ställ dina egna frågor efter debatten. Som moderator fungerar studerande Leo Byskata.

Välkommen med!
Veritas Forum är ett nätverk som ordnar akademiska diskussionstillfällen kring livets stora frågor på universitetscampus och högskolor runt om i landet.

ÅLANDS PROSTERI

HAMMARLAND

23 sö e pingst 12.11:Gudstjänst kl 12 Ingemar Johansson och Johanna Evenson

JOMALA

Sö 12.11 kl. 11.00: Högmässa, Laudamus, S Ång, E-H Hansen, A Karlsson
Fr 17.11 kl. 18.00: Fredagsmässa S Ång, Sonja Winé, Anette Karlsson

MARIEHAMN

LÖ 11.11 kl. 10.00: Katolsk mässa i S:t Martens kyrka
SÖ 12.11 kl. 11.00: Ungmässa, G S, A L, Ungdomskören, Himlaliv
kl. 13.00: Konfirmation, (vinter), J-E K, G K
TO 16.11 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans, G S, J D
TO 16.11 kl. 12.00: Sopplunch i församlingshemmet, pris: 5€ för pensionärer, 7€ för övriga.
Kyrktaxi mot beställning, tfn 19500.

SUND-VÄRDÖ

Torsdag 09.11 kl. 18.30: Lettlandsafton i Sunds församlingshem. Guy Linde berättar om Lettlandshjälpen och visar bilder. Kläder, mat (torrvaror, konserver) och hygienartiklar samt pengar för resan tas emot. Kaffeservering.
Söndag 12.11 kl. 19.00: Kvällsmässa i Sunds kyrka. Carolina Lindström, Pipsa Juslin.
http://sund-var道府orsamling.fi/

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS

Sö 12.11 kl. 11.00: Gudstjänst i Församlingshemmet, Guy Kronqvist, Deseré Granholm.
Må 13.11 kl. 13.00: Korsbäck missionskyrka i byagården.
Ti 14.11 kl. 13.00: Taklax missionskyrka i Böhushuset.
Ti 14.11 kl. 19.00: Träffpunkten i Taklax böhushuset.
On 15.11 kl. 19.00: Kyrkofullmäktige i Församlingshemmet.
Må 20.11 kl. 19.00: Konsert i Församlingshemmet. Sånggruppen Kaanon sjunger jul-sånger, ortodox kyrkomusik och ukrainska folksånger.

KRISTINESTAD

kristinestadssvenskaforsamling.fi
FR 10.11 kl. 18: Sofia Jern berättar om sitt projekt om gatubarn i Kenya i Kstads förs. hem. Norrback. Servering
LÖ 11.11 kl. 18: Församlingafton i Kstads förs.hem. Gåster Anna Dahlbacka, Torolf Westerlund sång, Bernt Snickars, Tom Bergman, Olle Nilsson. Servering
SÖ 12.11 kl. 14: Gudstjänst i Lfjårds kyrksal. Norrback, Nilsson
SÖ 12.11 kl. 14: Gospelkören övar i Kstads förs.hem
SÖ 12.11 kl. 18: Lovsångsmässa i Kstads kyrka. Leif Erikson predikan, Norrback, lovsångsgruppen. Kyrkkaffe
SÖ 12.11 kl. 18: Bibelsamtal i Lfjårds förs.hem, grupprummet. Engström
ON 15.11 kl. 11.15: Pensionärsamling i Kstads förs.hem. Engström, Nilsson, Hellman.

NÄRPES

www.narpesforsamling.fi
Närpes
To 9.11 kl. 14: Fest för årets 70-åringar i förs.hemmet, Anders Kronlund, Thorolf Westerlund, Wallin, Örn.
LÖ 11.11 kl. 18: Aftonmusik i S:ta Maria, Emilia Enlund sång.
LÖ 11.11 kl. 19: Sång- o musikkväll i Töjby bykyrka, Fred Berg o Boris Teirfolk, andakt Markus Engström.
Sö 12.11 kl. 12: Högmässa Sundqvist, S.Lindén.
On 15.11 kl. 12: Pensionärsamling i förs.hemmet, börjar med mat. Gäst: erfarenhetstalar Henrik Ström från Steg för Steg, Örn, S.Lindén.
To 16.11 kl. 13: Dagssamling i Böle by-stuga, Lövdahl, Wikström.
LÖ 18.11 kl. 9.30: Kvinnofrukost i Normäs böhushuset. Heddy Norrgård delar med sig av sin livserfarenhet under temat "Mitt liv en nåd". Anmäl senast 15.11 till Lillemor 050 5711966.
Övermark
Fr 10.11 kl. 18.30: Karasamling i förs.hemmet, Blomberg.
Sö 12.11 kl. 10: Familjegudstjänst Jakobs-son, G.Lindén, dagklubben, minior, junior, barnledarna. Legato medverkar.
Pörton
To 9.11 kl. 13: Pensionärsamling i förs.hemmet, gäst: Gustav Lawast, Blomberg, Sundqvist, G.Lindén, Seniorsångarna.
Sö 12.11 kl. 18: Familjegudstjänst Sundqvist, G.Lindén, dagklubben, minior, junior, barnledarna. Legato medverkar.

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

LÖ 11.11 kl. 13: Skriftskoldag i Malax tillammans med Petalax och Malax församlingar. Taxi från församlingshemmet kl. 12. Dagen avslutas kl. 18.
Sö 12.11 kl. 14: Gudstjänst, Englund, Brunell.
Må 13.11 kl. 10: Familjeklubben i församlingshemmet, Norrgård.
Må 13.11 kl. 13: Minior i församlingshemmet, Norrgård.
Må 13.11 kl. 15: Junior i församlingshemmet, Norrgård.
Ti 14.11 kl. 13: Missionssyfoeningen i församlingshemmet.
Ti 14.11 kl. 13: Andakt på Fyrgården, Englund.
On 15.11 kl. 18: Kyrkokören övar i församlingshemmet, Brunell.
Fr 17.11 kl. 13: Fredagsamling i Petalax. Gäst: Elli Flén. Pensionärer och daglediga från Bergö och Malax är inbjudna. Start från församlingshemmet kl. 12. Anmälan om deltagande senast 15.11 till församlingsspastorn.

KORSHOLM

Sö 12.11:
kl. 10 Gudstjänst: i Korsholms kyrka, Lindblom och Nordqvist-Källström.
kl. 12 Högmässa: i Smedsby församl. gård, Lindblom och Nordqvist-Källström.
Ti 14.11:
kl. 13 Pensionärskrets: i Helsinghörnan, Helsingby.
kl. 14 Karaträffen: i Smedsby församl. gård.
On 15.11:
kl. 13 Pensionärskrets: i Veikars pensionärshem.
Fre 17.11:
kl. 9.30–11 Fotografering för församlingens alla öppna familjedagklubbbar: i Smedsby församl. gård. Möjlighet till julfoton, bilderna hinner till julen.
kl. 18 Konsert med Lilla kammarorkestern: i Korsholms kyrka. Dirigent, Ninja Jakobsson. Andakt Göran Särs.
Må 27.11
kl. 13 Info-träff för frivilliga som vill hjälpa till med julhällsningarna till församlingens medlemmar som är 90 år och över: Samling i Smedsby församl. gård (Ingång från Niklasvägen). Har du inte möjlighet att komma men vill hjälpa till ändå, tag kontakt med Hanna-Maria tel. 044322 6707.

KVEVLAX

Sö 12.11. kl. 10: Gudstjänst, Store, Vidjeskog.
Ti 14.11. kl. 19: Bön och bibel i krubban.
On 15.11. kl. 18: Kvällssyfoeningen i ds.
To 16.11. kl. 9.15: Karakaffe, sångövning i fm inför firandet av Finland 100 år.

MALAX

Sö 12.11 kl. 10: Fars dag. Gudstjänst i kyrkan.
TO 16.11 kl. 19: Konsert i kyrkan med Vasa Stadsorkester. Dir. Jukka Untamala, sol. Liisa Makkonen. Biljetter: 15/10/5 euro.
Malax församling tackar Yttermalax och Övermalax jaktföreningar för älgköttet.

PETALAX

Gudstjänst: sö 12.11 kl. 11. Englund, Brunell.
Syfoeningen: on 15.11 kl. 13.30 i församlingshemmet.
Andakt: to 16.11 kl. 13 i Westerhemmet modul A. Kl. 14 i Pensionärshemmets samlingsal. Björklund.
Fredagsamling: fr 17.11 kl. 13 i församlingshemmet. Björklund, Brunell, Norrgård. Gäst: Elli Flén. Kontakten medverkar. Malax och Bergö församlingar deltar. Taxi.

REPLOT

Sö 12.11. kl. 10: Gudstjänst i Replot och högmässa kl. 12.30 i Björkö, Kontunen, Sten.

SOLF

Sö 12.11. kl. 10: Högmässa, Audas-Willman, Wargh. Söndagsskola.
To 16.11. kl. 18.30: C.S Lewisgruppen hos Anders Blomberg.

VRESALA

TAFELDIGHETSKYRKAN
Missionslunch: lö 11.11 kl. 11.30–13.30 i stora förs. salen, Skolhusg. 28. Kött- o rotsaksgröta, potatis, sallad, vispgröt, kaffe. 8€ vuxna, 4€ barn 4–12 år. Andakt kl. 11.30 Sandberg. Försäljning, lotteri, barnhöra.
Högmässa: sö kl. 13 Brunell, Heikius.
Morgonbön: to 16.11 kl. 9 Blomqvist, Andersson. Kyrkkaffe.
BRÄNDÖ KYRKA
Sunday Service: at 1 pm Keinänen, Korkman.
DRAGNÄSBÄCKS KYRKA
Familjegudstjänst: sö kl. 11 Lundström, Heikius. Lunch o tårta. 5€ vuxna, 2.50€ barn 4–12år.

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE

To 9.11 kl. 19: Sommarskriftskolans föräldrasamling i Achreniusalen.
LÖ 11.11 kl. 11–13: Älgköttsoffa säljs för missionen, hembakt, lotteri. Ta egna körl med!
Sö 12.11 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan, Björk, Forsblom. Textläsare Riitta Sandbacka, dörrvärdar Slätulla-Fors-Gers.
– kl. 14: Sammankomst i Punsar böhushuset.
Må 13.11 kl. 14: Pensionärsångarna i Essehemmet.
Ti 14.11 kl. 18.30: Symöte i Ytteresse böhushuset.

JAKOBSTAD

TO 9.11 kl. 19.00: Prosteriets sorgegrupp i Församlingshemmet, Nylund.
FR 10.11 kl. 19.00: In da house i Församlingshemmet ungdom. ut., Wikblad.
LÖ 11.11 kl. 12.30: Tweensdag för åk 4–7 i Församlingshemmet. Vi leker, umgås och deltar i workshoppar: Prezi presentationsprogram, Annica Sundberg, Bandverkstad, Lavi Öst, Fotoskola, Hanna Östman, Sabina Skogvall, Ljus och ljudteknik. Pris: 5 € (mellanmål ingår). Anm. församlingkansliet tfn 040–3100410, helena.joskitt@evl.fi eller sabina.skogvall@kyrkansungdom.nu. Arr.: Kyrkans Ungdom och Fokus i Jakobstads svenska församling.
Sö 12.11 kl. 12.00: Gudstjänst i Jakobstads kyrka, Salo, Borgmästare, Östman.
Sö 12.11 kl. 15.00: Sammankomst i Skutnäs böhushuset, Martti Vähäkangas. Efteråt servering.
Sö 12.11 kl. 17.00: Fokus i Församlingshemmet. "Jesus och Hans Fader. Guds namn och gudsbilder i Bibeln!", Andersén-Löf. Musik Monica Hagström.
Sö 12.11 kl. 19.00: Psalmskväll kring Luthers psalmer i Pedersöre kyrka. Birgitta Sarelin, Albert Häggblom, Prosteriets kyrkokörer, dir. Maria Ellfolk-Lasén, kantorskören.
TO 16.11 kl. 18.00: SLEF:s missionsafton i Församlingshemmet, Bo-Greger Nygård.
TO 16.11 kl. 19.00: Stickcafé i Bonäs prästgård, Englund.

KRONOBY

To 9.11 kl. 19.00–21.00 Sorgegrupp för all slags sorg: i Jakobstads FC
LÖ 11.11 kl. 20.00–24.00 Musikcafé Lyktan
Sö 12.11 kl. 10.00 Gudstjänst: Krokfors, Ellfolk-Lasén, sång Hanna-Madeleine Andersson, KAUL
19.00 Luthers-palmaföreläsning i Pedersöre kyrka: kretsen körer, kantorer, krets-dir. Ellfolk-Lasén
Må 13.11 kl. 9.00 Seniorcafé: lilla salen, Margareta Norrgård

LARSMO

To 9.11 kl. 18.30 Kvinnocafé: i Holm böhushuset. Kvällens tema är: "Ge så skall ni få". Gunilla Luther-Lindqvist berättar i ord och bild om sina resor till flyktinglägren i Grekland.
Sö 12.11 kl. 10 Gudstjänst: Sjöblom, Sune Sundelin, sång Gällivare församlingsskör. Kyrkkaffe. Kyrkvård: Risöhall.
Ti 14.11 kl. 17–17.45 Barnkörstart: i Holm böhushuset. Alla barn i åk 1– åk 6 välkomna med.
To 16.11 kl. 11–13 Sopplunch: i Holm böhushuset.

NEDERVELTIL

TO 9.11 kl. 14.00: Andakt i Sandbacka Vårdcenter, Smedjebacka och Kyrkokören.
TO 9.11 kl. 19–21: Gemensam sorgegrupp startar i Jakobstads församlingsscenter, Ann-Sofi Nylund. Gruppen riktar sig till alla som sörjer någon anhörig eller vän. Gruppen samlas sammanlagt 5 gånger.
FR 10.11 kl. 13.00: Andakt i pensionärshemmet.
FR 10.11 kl. 18.30: 4 G i fh, Sabina Wallis, Kungens Ungar.
LÖ 11.11 kl. 9–12: Skriftskola i fh.
LÖ 11.11 kl. 10–12: Brödmarknad i fh till förmån för missionen. Försäljning av hembakat bröd och kakor, kaffeservering och lotteri.
Sö 12.11 kl. 10.00: Gudstjänst, Store, R Ståhl.
TO – SÖ 16 – 19.11: Biskopsvisitation i Nederveltis och Terjärv församlingar.
FR 17.11 kl. 13.00: Andakt i pensionärshemmet, biskop Björn Vikström.
LÖ 18.11 kl. 9.00: Frukost vid Seljes Semesterby och därefter vandring i Seljes, biskop Björn Vikström. Pris för frukost 8 €/person. Alla intresserade välkomna med!
LÖ 18.11 kl. 18.00: Kvällsmässa i kyrkan, predikan biskop Björn Vikström, lit. Anders Store, Kungens Ungar med Jenny Pulkkinen och Anna Finell, Kyrkokören med Sonja Smedjebacka. Efteråt kyrkkaffe i fh.

LÖ 18.11 kl. 19.30: Allmän visitationsstämma i församlingshemmet. Till stämman kallas alla församlingssmedlemmar. Aftonandakt av assessor Berndt Berg.
SÖ 19.11 kl. 15.00: Finsk mässa, predikan biskop Björn Vikström, lit. Anders Store, Mariat med Sonja Smedjebacka. Kyrkkaffe i fh.

NYKARLEBY

CENTRUM
Sö kl 10 Gudstjänst: Helena Smeds, Ringwall, Gideoniterna
–kl 18 Samtal i soffan: fh, Karin Erlands-son, Görel Ahlnäs
Må kl 14 Socklot missionskrets: böhushuset
–kl 18 Kenyamissionen: fh, Bengt Djup-sjöbacka
Ti kl 18.30 Bibelsits: fh
TO kl 19 Förs.faddersamling: fh
MUNSALA
Sö kl 12 Gudstjänst: Östman, Hellman
JEPPÖ
Sö kl 10 Finsk högmässa: kyrkan, Östman, Lönnqvist
Ti kl 18 Bibelsits: fh
–kl 18.30 Febe: fh, Loftet
To kl 13 Missionsymöte: böhushuset, gäst Hans Sandberg

PEDERSÖRE

www.pedersoreforsamling.fi
Fr 10.11 kl. 14: Andakt i Pedersheim, Purmo församling
Fr 10.11: Inget Night Café i Kyrkhemmet i Bennäs, välkommen istället till Musikcafé på lördag
LÖ 11.11 kl. 19: Musikcafé i Kyrkhemmet i Bennäs, Matti & Lina Forsblom, servering av salt & sött, arr. KU-kretsen
Sö 12.11 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan, lit. Häggblom, pred. Österbacka, Sandstedt-Granvik, textläsare Markus Nylund, dörrvärdar Bennäs
Sö 12.11 kl. 15: Sammankomst i Flynnängens böhushuset, Rune Östman
Sö 12.11 kl. 19: Psalmsjubileum i kyrkan, körer i Pedersöre prosteris kyrkosångskrets firar reformatorn Martin Luther 500 år med sång och musik, Birgitta Sarelin guidar, andakt Albert Häggblom
Må 13.11 kl. 13: Symöte i Kyrkhemmet i Bennäs, Emet och i Forsby kyrka, Eklund
Må 13.11 kl. 13.30: Karby-Sundby symöte i Sundby byahem, Erikson
Ti 14.11 kl. 13: Symöte i Lövö böhushuset
Sorgegrupp för olika slag av sörjande: Start to 9.11 kl. 19 i Församlingshemmet i Jakobstad, Ann-Sofi Nylund ger info tfn 040–3100443

KYRKAN I HELSINGFORS

Besittningsrätten till vissa gravplatser

på Helsingfors kyrkliga samfällighets begravningsplatser (Sandudd, Furumo, Brändö, Malm, Månsas och Östersundom) löper ut vid utgången av år 2018.

Eftersom kontaktuppgifterna till gravrättsinnehavarna och de anhöriga delvis inte uppdaterats kan vi inte nå dem alla per brev. Därför har följande meddelande fåsts på alla de gravar vars besittningsrätt löper ut:

KUNGÖRELSE

Rätten till denna grav går enligt avtalet ut den 31 december 2018. Om gravrättsinnehavaren vill förlänga gravrätten kan han före den 30 juni 2019 ingå ett nytt avtal med centralregistret för Helsingfors kyrkliga samfällighet, adress: Tredje linjen 22 B, 00530 Helsingfors, tfn. (09) 2340 6001, e-post: helsinki.hautapalvelu@evl.fi.

Om avtalet inte förnyas inom den utsatta tiden, återgår gravens och minnesvården i Helsingfors kyrkliga samfällighets ägo. Om ni vill, kan ni dock avlägsna gravvården innan den ovan nämnda fastställda tiden löpt ut.

Helsingfors kyrkliga samfällighet

Erbjudande i Härmä

Spasemester

100 € / 2 dygn/pers.

Logi i dubbelrum, frukostar, fri tillgång till spa och gym samt inträde till restaurang-danser.
Gäller till 30.11.2017

Vi betjänar er på svenska!

HÄRMÄ SPA
Vaasantie 22, Ylihärmä
Tfn (06) 483 1600
www.harmaspa.fi

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Journalistpar söker bostad i Stockholm. Julius v Wright, +46723714328

UTHYRES

Stiftelsen Lillegården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (ettor) i Nordsjö, ej serviceboende. 0505903780 tis-to 9-12.

KP.
KYRKPRESSEN

LEDIG TJÄNST

Rikssvenska Olaus Petri församlingen söker en utåtriktad och mångsidig församlingssekreterare på heltid

Du kan bekanta dig med tjänsten på vår hemsida www.olauspetri.fi eller kontakta kyrkoherde Timo Viinikka, +358 45 856 1727, timo.viinikka@evl.fi

RIKSSVENSKA
OLAUS PETRI
FÖRSAMLINGEN

En av de viktigaste personerna i ditt liv!

Ge din superhjärte en skön sömn till farsdag!

Oiva kudde **Krister**

45,- (89,-)

Bed Invest

Nixvägen 28, Närpes. Öppet: To-fr 12-18, lö 10-15.

RES MED OSS!

6.12.2017	Dagskryssning till Tallinn. Bussen med!
6.-9.12.2017	Budapest – 2 PLATSER KVAR!
6.1.2018	Dagskryssning till Tallinn. Bussen med!
23.-25.3.2018	Musikalen Gentlemen i Stockholm
31.3.-1.4.2018	Hotellresa till Tallinn
18.-21.4.2018	Den eviga staden Rom
19.5.2018	Dagskryssning till Tallinn. Bussen med!
26.-31.7.2018	Stads- och dagsvandringsresa till Salzburg

Ring, skicka e-post eller kom in!
<http://karjaa.matkahaukka.com>
e-mail: karis@matkahaukka.com
Resefönster Ab / Resehaukka
Tel.019-2782800
Köpmansgatan 4 10300 Karis

Karjaa
Karis

KYRKANS SAMTALSTJÄNST

För dig, i förtroende

Det hjälper att prata.

Telefonjouren
0400 22 11 90
Varje kväll kl. 20-23

Chattjouren

Nätjouren

Brevjouren
PB 210, 00131 Helsingfors

samtalstjanst.fi

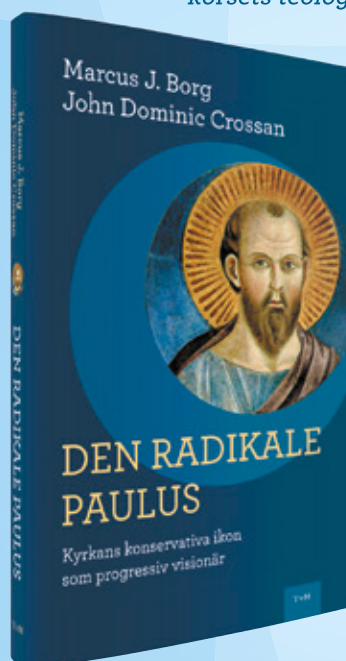
I sju spännande kapitel behandlar

Marcus J. Borg och John Dominic Crossan

elementär exegetik * Paulus liv och förkunnelse

* urkyrkans utveckling * kyrkan och imperiet * Paulus aktualitet

* korsets teologi * det kristna livet

Den radikale Paulus är som bibelvetenskap outstanding och befriar både Paulus och oss Paulus-läsare från en rad fördomar.

Ärkebiskop emeritus
KG HAMMAR

Den radikale Paulus är nästan ett litet mästerverk. Borg och Crossan introducerar oss till aktuell forskning med en rättframhet och en lättthet som är en fröjd.

Teol.dr. LINDA JOELSSON
i Sändaren

Boken är översatt av journalisten, musikern och teologen Rabbe Forsman från Nykarleby.

Säljs av din bokhandlare och på nätet.

Med stor tacksamhet tar man emot den boken

GUSTAV JOSEFSSON
i Sändaren

FÖRLAGET TOMAS VON MARTENS
e-post: tomas.vonmartens@gmail.com

TvM

INKAST KATARINA GÄDDNÄS

Att se med kärlekens ögon

KAPSYLER, FOTBOLLSKORT, pokemons, frimärken eller autografer – barn kan samla på allt möjligt. Själv var jag måhända ett underligt barn – jag samlade på ögonmänniskor. Det fanns en lista på sådana längst bak i min första dagbok. Jag kunde inte då med ord formulera definitionen på en ögonmänniska, men jag visste utan tvekan när jag hittat en. Det var människor som såg, som hade en bekräftande blick. Listan var inte lång, och några av personerna hade jag aldrig ens pratat med, det behövdes inte.

Vi vet idag att den bekräftande blicken är helt avgörande för att barn skall utvecklas till sunda och stabila människor. Ett litet barn söker föräldrarnas blick många gånger per minut. Jag sörjer och oroas över de barn som gång på gång söker, men inte hittar den bekräftande blicken eftersom föräldern har ögonen fästa på sin mobiltelefon eller barnvagnen är vänd mot färdriktningen istället för mot den som skjuter vagnen.

Att se någon i ögonen är djupt intimt, förälskelser kan uppstå så, vid första ögonkastet. Men det finns andra sorters blickar, hotfulla och krävande. Det är stor skillnad på att spanna ögonen i någon eller modigt och öppet möta någons blick. Många djur och människor uppfattar det som hotfullt med direkt ögonkontakt. Det handlar om att mäta sina krafter. Ett mentalt chicken race där den som är fegast kapitulerar genom att vika undan med blicken.

MEN SÅ FINNS den andra sortens seende. Den mötande blicken som bekräftar utan att döma eller kräva. Människor vars liv präglas av bön och tystnad är ofta ögonmänniskor. Kan-ske det handlar om närvaro om gudstillvärdhet. Att få möta en sådan blick ger både vila och kraft. Att vara sedd i kärlek gör att man med kärlekens ögon kan se.

Sofia Torvalds skriver i sin senaste bok "Två kors och en fisk" att hon enklast förklarar hur det är att leva som kristen med att det är som att någon varje dag ser på en med en vänlig blick. Jag citerar fritt ur minnet.

DET SEENDE ÖGAT i en triangel är en vanlig symbol i våra kyrkor. Det behöver inte vara en skrämmande symbol, utan en av de vackraste, en påminnelse om att var och en av oss är sedd och bekräftad. En påminnelse att också vi kan ladda våra ögon med kärlek i mötet med våra medmänniskor. En blick kan säga mer än tusen ord. Ibland är det inget mer som behövs.

Katarina Gäddnäs är författare, projektledare och teologistuderande.

"Vi vet idag att den bekräftande blicken är helt avgörande för att barn skall utvecklas till sunda och stabila människor."

VIGSEL DISKUSSION

Ohållbar kritik av Sadinmaa

Johan Westerlunds försvar för sin kritik av Kai Sadinmaa håller inte. Hur kan han påstå att Sadinmaa inte på något plan är solidarisk med kyrkan?

Sadinmaa har i ord och handling kritiserat kyrkans ledning och ifrågasatt dess direktiv att inte viga samkönade par. Men han gör det i solidaritet med kyrkans med-

lemmar, som enligt kyrkolagen har rätt till kyrklig vigsel, och med kyrkans budskap att Gud välsignar äktenskapet. Han ser sig juridiskt, moraliskt och teologiskt förpliktad att välsigna samkönade par.

Biskop Irja Askola, som kunde känna sig kränkt av Sadinmaas beteende, hälsade på honom i fotstock-

en och gav honom sitt stöd. I domkapitlet röstade hon för att Sadinmaa endast skulle klandras för att handla mot biskopens direktiv, inte för att bryta mot prästämbetets förpliktelser.

Att kritisera kyrkans ledning och ifrågasätta dess direktiv är inte bristande solidaritet.

Om Luther hade visat sin kyrkas ledning sådan solidaritets hade vi aldrig fått någon reformation. Liksom Sadinmaa sökte Luther stöd hos den världsliga makten mot den kyrkliga.

ULF SÄRS
Helsingfors

NATTVARD ÖPPENHET

Sandell på rätt spår

Det har igen uppstått en debatt kring centrala frågor i vår kristna tro i Kyrkpressen. Denna gång om nattvarden samt om äktenskapet och vigseln. De båda frågorna är naturligtvis mångfaceterade. I mina ögon handlar de båda frågorna sist och slutligen om vår syn på sanningen, närmare sagt på Bibeln och den lutherska be-kännelsen.

Beträffande nattvarden är Halvar Sandell nog på rätt spår när han påminner oss om den gammallutherska synen på nattvarden och nattvardsgemenskapen. Att nattvardsgemenskapen i den världsvida kyrkan har brutit är tragiskt. Vår be-kännelse utgår dock från

"I mina ögon handlar de båda frågorna sist och slutligen om vår syn på sanningen, närmare sagt på Bibeln och den lutherska be-kännelsen."

principen att en samstämmighet i tros läran i allmänhet och i nattvardsläran i synnerhet är ett villkor för gemensamt nattvardsfirande. På denna punkt tycks våra katolska och ortodoxa systerkyrkor faktiskt ha en tydligare linje än vi. Flera av Sandells tankar får dessutom starkt stöd av Jari Jolkkonens

grundliga och läsvärda avhandling om Luthers nattvardslära och -praxis (Jolkkonen: Uskon ja rakkauden sakramentti, Helsinki 2004).

Om nattvarden bröd och vin verkligen är Kristi sanna kropp och sanna blod i kraften av Herrens egna ord (Matt 26: 26–27), bör vi rimligtvis också kunna nå en rätt, på Guds ord grundad, ekumenisk uppfattning om nattvarden och nattvardspraxis innan vi som enskilda kristna kommer till Herrens eget bord.

Till sist vill jag tacka Håkan Salo för goda lekmannaperspektiv i fråga om vår kyrkas lära om äktenskapet och den kyrkliga vigseln av de samkönade. Om vi inte kan be-

trakta den heliga Skrift som något så när klar och tydlig faller hela vår kristna trosönder. Enligt vår kyrkas be-kännelse har Gud själv instiftat äktenskapet som ett livslångt förbund mellan en man och en kvinna. "Ni män, älska era hustrur, så som Kristus har älskat församlingen" (Ef. 5:25).

Äktenskapet är alltså inte bara en världslig eller samhällelig ordning. Det är samtidigt en skapelseordning som Gud själv har lagt in i vår värld. Borde vi inte samstämmigt kunna bekänna och be-jaka denna tro i vår tid?

MARKO SJÖBLOM
Jakobstad/Larsmo

KOLUMN RESPONS

Pinsamt om klädkoder

Pinsamt, Johan Sandberg, att du inte förstår skillnaden. En skola kan kräva vilken dresscode som helst, till och med skoluniform, liksom en kyrka kan vägra tillträde för en turist som är för lättklädd och en simhall kan kräva VHP-badbyxa.

Man skall klä sig för speciella platser och tillfällen som tillfället kräver. Visserligen har jag höjt ögonbrynen när det på mina arbetsplatser på sommartid har förekommit unga män med bara badshorts på, men jag har inte för den skull antastat dem. Barnträdgårdstanter har jag också påträffat med mycket djup uringning, men fastän det i mitt tycke är fult och olämpligt

så tycker jag inte att de skall bli ofredade för det. På arbetsplatser är det ju egentligen en speciell dresscode som råder och den heter "sakligt".

I #metoo är det ändå frågan om helt vanliga helt vanliga situationer, som har blivit ofredade. Jag tror inte att en skoluniform eller en burka hindrar en människa att bli våldtagen, sådan magisk kraft kan inte en klädsel ha.

KIRSTI RIIPOLA
Pärnäs

SVAR: I flera inlägg i #metoo-kampanjen har kvinnor

förundrat sig över männens tystnad. Jag förstår mycket väl varför. Det männen säger vägs på guldväg och tolkas utgående från subjektiva erfarenheter. De få män som vågat uttala sig har antingen sagt rätt eller fel saker. Jag hör till de sistnämnda. Men jag är inte ensam, på sociala medier har jag sett män radera sina tidigare inlägg på grund av den uppståndelse och missförstånd det väckte.

Mitt misstag var att jag skrev ett inlägg i en komplex fråga på ett begränsat kolumnutrymme. Det har gett utrymme för tolkningar som jag inte ens haft en tanke på. Det beklagar jag.

Våldtäkt? Varifrån kom det? Först nu går det upp för

mig med vilka glasögon texten har lästs.

Jag har hela tiden avsett blickar som kvinnor kan uppfatta som obehagliga eller trakasserande.

Låt det nu en gång för alla vara sagt: Trakasserier är att otillåtet överskrida en gräns. Våldtäkt är dessutom att bryta mot lagen. Det har jag inte ifrågasatt. Det är så självklart.

Dessutom: Hur man klär sig sänder signaler. Men kläderna skyddar ingen mot trakasserier. Än mindre ger klädseln tillåtelse till det. Något annat har jag aldrig påstått.

JOHAN SANDBERG

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

KVINNOSYN

"Varje enskild persons berättelse är viktig i sig men blir också en pixel som bidrar till den stora bilden av skev kvinnosyn."

Jenny Dobers, kyrkolärdare i Equmeniakyrkan, bloggar om #metoo.

PÅVEN FRANCISKUS

The Guardian: Påven en av de mest hatade

I en artikel i The Guardian menar skribenten Andrew Brown att påven Franciscus är en av världens mest hatade män. Och hatet kommer i för-

sta hand från de egna lederna och då från konservativt håll.

Enligt artikeln bottnar hatet bland mycket annat i att påven försökt uppmuntra präster att ge nattvard också till frän-skilda och omgifna, samt till personer som lever i samboförhållanden.

Delta i luciavalet och luciainsamlingen!

1 Sabina Sievänen
Esbo

2 Emmy Wikström
Sibbo

3 Charlotta Palm
Åbo

4 Anna-Kajsa Edström
Jakobstad

5 Daniela Ragnell
Tenala

6 Ida-Maria Andersson
Korsholm

7 Victoria Turunen
Vanda

8 Andrea Walander
Helsingfors

9 Alicia Jalava
Ekenäs

10 Loviisa Lukka
Heinola

RÖSTA VIA WEBBEN

www.lucia.fi eller skanna QR-koden →

Din röst och ditt bidrag ska vara hos Folkhälsan 29.11.2017 före kl. 24.00.

RÖSTA PER SMS Skriv meddelandet enligt följande:

Nyckelord: **10e lucia x Kalle Karlsson**
Ditt namn: _____
Din donation, 5, 10 eller 20 € Kandidatens nummer _____ ... och skicka det till numret **17240**.

De uppgifter som lämnats i samband med inbetalning och omröstning behandlas konfidentiellt och förstörs när insamlingen avslutats 31.1.2018. Från sms-bidraget avdras skatter och operatörsavgifter. Insamlingstillståndet POL-2015-13662 har beviljats av Polisstyrelsen.

RÖSTA MED RÖSTSEDEL

JAG RÖSTAR PÅ KANDIDAT NR _____

Mitt namn _____

Min adress _____

Jag bidrar med _____ € (minimi 1 euro/röst)

Jag sänder mitt bidrag via

Aktia FI12 4055 1120 0450 79 Nordea FI64 1562 3000 1093 32

Danske Bank FI74 8000 1870 8920 73

Sänd röstsedeln per post till: Folkhälsan/Lucia, Topeliusgatan 20, 00250 Helsingfors.

Du kan lämna ditt bidrag och din röstsedel i Folkhälsans hus och i Luckorna.